Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД YНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНYYДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 224 (17347) | 1986 оной сентябриин 28, воскресени | Сэн 3 мун.

Мүнөөдэр — Машина бүтээгшын үдэр

ХАНГАЛГЫН АСУУДАЛЫЕ ШИИДХЭБЭЛ

«Электромашина» заводой проходнойгоор түрүүшынхиеэ гурбан жэлэй саана гараа һэм. Ивалгын техникум дүүргэжэ, электригэй мэргэжэлтэй болоһон намайе заводой кадрнуудай таһагай хүдэлмэрилэгшэд 10-дахи цехтэ ажаллахыемни зууршалаа бэлэй. Тиигэжэ цехэй хүтэлбэрилэгшэд эндэ хүдэлхэеэ ерэһэн хэдэн хүбүүдтэй хөөрэлдэжэ, ондо ондоо участогуудта эльгээгээ һэн. Мастер Михаил Николаевич Солдатовай хүтэлбэрилдэг токарно-мүлилгын участогта ерэхэдэмни, цехэй түрүү токарьнуудай нэгэн А. Н. Бадмаевай һургашаар табяа һэн. Андрей Николаевич мэдэхэ, шадаха юумэндээ шадал соогоо һургаа. Тиигэжэ хоёр һарын үнгэрһэн хойно 2-дохи разрядай шалгалта гаража, бэеэ даагаад хүдэлжэ эхилээ бэлэйб.

Мүнөө манай участогта 18 хүдэлмэришэн ажаллана. Бидэнэр токарна, фрезернэ, мүлилгын станогууд дээрэ электродвигателиин голнуудые бүтээнэбди. Нэгэ хүн халаанай туршада 10 вал бүтээхэ даабаритай юм. Түмэрөөр һайнаар хангагдаад байхадаа, арба гаран вал тошылдон гаргадагби. һарын туршада 200 шахуу вал бүтээн гарганаб. Тэзд һарын түсэб ехэ хүндөөр бэелүүлэгдэнэ гэжэ сэхыень хэлэлтэй. Ушар юуб гэхэдэ, байгша оной эхинһээ металлаар ходо дуталдажал байнабди. Энээнһээ уламжалан һарадаа заабол долоон хоног миин байха бологдоно. Жэшээлхэдэ, арбаад үдэрэй саана хэдэн үдэр миин байгдаа. Арба гаран станок ашаглангүй байхада, хэды ехэ саг миин һалана, хэды ехэ продукци гаргагдангүй үлэнэ гээшэб. Бидэнэрэй салин хүлһэн мүн лэ доошолно. Мүнөө түмэрөөр хангаса һайжараад байна. Тиигэбэшье асарагдаһан энэ түмэр һарын дүүрэтэр хүсэд хүрэхэгүй. Цехэй захиргаан материал олохо, болонобди гэжэ хооһон найдуулга үгэнэ.

Хангалгын журамһаа ажалай, үйлэдбэриин журам сэхэ дулдыдана гэжэ һанамаар. Юуб гэхэдэ, материалгүй байха үдэрнүүдтэ ажалай журам хазагайруулха ушар үзэгдэнэ. Түмэр үгэхэдэнь, түсэб дүүргэхыя тула оролдодог гээшэбди.

Гадна үшөө нэгэ юумэн һанааемнай зобоно. Станогууднай арба гаран жэлэй туршада ашаглагдажа, мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэхэеэ болинхой. Байд гээд эбдэрдэг болоо. Илангаяа мүлилгын станогуудые шэнэлэн һэлгэхээр болонхой. Бидэнэй бүтээһэн продукциие хуушарһан эдэ станогууд дээрэ мүлихэдэ заримдаа голодоһон гарадаг юм. Мүлилгын станогуудые хэдэн дахин капитальнаар заһабарилбашье, һайн шанартай продукци бүтээхын аргагүй. һүүлэй үедэ цехэймнай үйлэдбэридэ программна жолоодолготой станогууд тодхогдожо эхилээ. Мүн манай участогта иимэ гурбан станок тодхогдоо. Бүтээсэ ехэтэй эдэ станогуудта хүдэлхэдэ урматай даа. Технологическа үргэн арга боломжотой һэн туладань ехэ продукци һайн шанартайгаар бүтээжэ боломоор юм.

Саашадаа атомна болон бусад электродвигательнуудые гаргаха гэбэл, программна жолоодолготой станогуудһаа гадна роботнуудые үйлэдбэридэ тодхохо хэрэгтэй. Мүнөө үеын техникэ ашаглаха кадрнууд мандада бии гээшэ. һүүлэй жэлнүүдтэ олон залуу хүдэлмэришэд ерээ. Цехтэмнай бэрхэ һурган хүмүүжүүлэгшэд бии. Эдэ хэд бэ гэбэл, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто А. Н. Бурлакова, А. Н. Бадмаев, И. В. Гришин, И. И. Бадлаев, В. В. Юрченко, В. А. Быков болон бусад болоно. Тэдэнэр сагаа, хүсэ шадалаа гамнангүй залуушуулые һургажа, хүдэлмэришэн хүнэй үргэн харгыда гаргана. һурган хүмүүжүүлһэн хүбүүдынь мүнөө олон станок хүдэлгэдэг болонхой. Мүн эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхын тула коммунис ажалай һургуулида һурадагбди. Тус һургуулида заводой ахамад мэргэжэлтэд хэшээлнүүдые үнгэргэдэг юм.

Социалис мүрысөөнэй эмхидхэл урданайхида орходоо һайжараа. Мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо профкомой гэшүүд ганса түсэбэй дүүргэлтэ хараха бэшэ, харин продукциин шанар, ажалай, үйлэдбэриин журам шалгадаг юм. Ажалай журам хазагайруулһан хүн коллективтэ байбал, тэдэнэй бал доошолуулагдадаг. Дүнгүүд согсологдожо, бултанда мэдээжэ болгогдодог. Мүрысөөнэй гуримуудые гүйсэд сахиһан коллектив Улаан вымпелээр, мүнгэн шангаар урмашуулагдана. Мастер Е. Е. Никифоровэй хүтэлбэрилдэг токарно-фрезернэ участогай коллективтэй мүрысэдэгбди. Маанадта орходоо тэдэнэр олон янзын багахан детальнуудые бүтээдэг. Тиимэһээ бухы номенклатурын талаар түсэбөө дүүргэхэнь хүндэ байдаг. Хабсаралгын участогай хүдэлмэриие һаатуулхагүйн тула шадалаараа оролдодог гээшэ.

Түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, байгша оной түсэбые болзорһоонь урид бэелүүлхэ гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга участогаймнай коллектив абаа һэн. Хангалгын асуудал хэды орёогоор шиидхэгдэбэшье, цехэй коллектив жэлэй эхинһээ түсэбөө дүүргэжэ шадана. Саашадаа материалаар һайнаар хангагдаад байбал, абаһан уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэжэ шадахабди.

А. ЦЫБИКМИТОВ,
«Электромашина» заводой токарь.

ШАГНАЛ

Республикын прибор бүтээлгые хүгжөөхэ талаар габьяатай байһанайнгаа түлөө «Теплоприбор» заводой радиохабсаргагша Валерий Михайлович **Белых** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар **«Буряадай АССР-эй габьяата машина бүтээгшэ»** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

* * *

Үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые түйлаһанайнгаа түлөө, Машина бүтээгшын үдэртэй дашарамдуулан, «Теплоприбор» заводой мүлигшэдэй бригадир Дина Владимировна **Рачек**, «Теплоприбор» заводой конструкторнуудай таһагай начальник Анатолий Александрович **Титов** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнагдаба.

СССР-эй ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ ХОЛБООНОЙ ПРАВЛЕНИИН ПЛЕНУМ

Сентябриин 26-да Москвада СССР-эй Журналистнуудай холбооной правлениин пленум болобо. Хэблэлэй толилолгонуудай, телевидениин болон радиогой дамжуулгануудай ашаг үрые ба нүлөөе дээшэлүүлхэ талаар ороной журналистнуудай эмхи зургаануудай болон редакционно коллективүүдэй зорилгонуудта тэрэ зорюулагдаа.

СССР-эй Журналистнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшэ, «Правда» газетын ахамад редактор В. Г. Афанасьев элидхэл хэбэ. Мүнөө үедэ олониитэдэ мэдээсэл дамжуулдаг хэрэгсэлнүүдэй хүдэлмэриие түргэнөөр хубилган шэнэдхэхэ, совет арадай ажалдаа түйлаһан амжалтануудые, социалис ёһоной ажабайдалай үлэмжэ һайн талануудые үнэншэмөөр, хурсаар харуулха, дутуу дундануудые гүйсэд элирүүлхэ шухала гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ. Журналистнуудай эхин эмхинүүдтэ тоосоонууд ба һунгалтанууд үнгэргэгдэжэ байнхай.

СССР-эй Журналистнуудай холбооной ээлжээтэ VI съездые 1987 оной мартын 14—16-да Москва хотодо зарлаха гээд пленум дээрэ шиидхэгдэбэ. СССР-эй Журналистнуудай холбооной правлениин тоосоон ба КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр совет журналистнуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тэрээн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ, түбэй шалгалтын комиссиин тоосоон, холбооной уставта оруулагдаха хубилалтанууд тухай асуудал хаража үзэгдэхэ.

Холбооной 115 гэшүүнһээ нэгэ делегат съездэдэ түлөөлэгдэхэ гээд тогтоогдобо.

(ТАСС).

...Э ОЙЛГОЛСОЛГЫН ОРШОН БАЙДАЛДА

...үеын шухала асуудалнуудые шиидхэхэ тайлнуудтэ хабаададаггүй гүрэнүүдтэй саашадаа... харилсаа холбоо бэелүүлхээр манай орон тэмдэглэгдэбэ.

...социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха, ...нарижуулан һайжаруулха, социалис оро... ёһоной холбоое, социальна дэбжэлтын, хүн ...амгалан тайбан ерээдүйн түлөө тэмсэлдэ тэдэ... харилсаа холбоое бэхижүүлхэ бусад асуудал... ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ харагдабэринүүд баталан абтаһан байна.

...һанамжануудаа халан абалсаа. Ядерна буу зэбсэгүүдые сүм усадхахаһаа, дэлхэйн дайнай аюулые зайсуулан сарахаһаа, бүхы хүн түрэлтэндэ аюултай буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгые болюулхаһаа ондоо хойшолуулагдашагүй зорилго мүнөөнэй дэлхэй дээрэ үгы гээд нэгэн дуугаар тэмдэглэгдэһэн байна.

Ядерна тэһэрэлгэнүүдые гансал өөрынгөө талаһаа болюулха болзорые һунааһан СССР-эй шиидхэбэриие президент һайшааба. США-гай, мүн ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдтэй бусад гүрэнүүдэй энээниие дэмжээ һаань, дэлхэй дээрэхи шахардуу байдалые һуларуулха хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэхэ байгаа гээд тэрэ тэмдэглээ.

«Фронт шадарай» гүрэнүүдэй, Урда Африкын болон Намибиин арадуудай АНК-гай болон СВАПО-гой хүтэлбэри доро ябуулдаг сүлөөлэлгын тэмсэлые СССР-эй болон ДРМ-гэй нэгэн һаналтайгаар дэмжэдэг байһыень М. С. Горбачев Д. Рацирака хоёр батадхаа. Индиин океаниие амгалан тайбан байдалай зоно болгон түргөөр соносхохо хэрэгтэй гээд тэдэнэр һанамжануудаа хэлээ.

Совет-малагасиин харилсаа холбооe үргэдхэлгын ба бэхижүүлгын асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаһан байна.

* * *

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. А. Громыко болон Д. Рацирака Кремль соо СССР-эй болон ДРМ-гэй хоорондохи хани барисаанай, харилсаа холбооной үндэһэ һуури тухай декларацида гар табиба.

КПСС-эй болон АРЕМА партиин хоорондо партийна холбоо барисаанай түсэбтэ КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. Ф. Добрынин болон АРЕМА партиин ЦК-гай гэшүүн, ДРМ-гэй министр М. И. Солуфусон гэгшэд гар табяа.

1986—2000 онуудта СССР-эй болон ДРМ-гэй хоорондо худалдаа наймаанай-экономическа ба эрдэм-техникын талаар харилсаа холбооной удаан болзорой программада баһал гар табигдаба.

...КЕНТ НИИДЭБЭ

...зидиумэй болон Совет правительствын уряалаар хани ёһоной албанай хэрэгээр Мадагаскарай хүтэлбэрилэгшэ манай орон ерээд байна.

Аэродром дээрэ Д. Рацирака болон тэрэнэй һамгые КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. А. Громыко һамгантаяа, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. Ф. Добрынин, бусад тусхай тушаалтад үдэшэһэн байна.

Энэ үдэртөө Д. Рацирака Ташкент ерэбэ.

[ТАСС].

ТАРЯА ХУРЯАЛГА 86

ОЙРЫН YДЭРНYYДТЭ

Бэшүүрэй совхозой ахамад агроном Б. Ш. Цыбеновтэй һаяхан уулзахадаа, энэ жэлэй ургаса хуряалгын хэр зэргэ ябажа байһаарнь һонирхожо, хэдэн асуудалтайгаар хандаа һэмби.

— Манай ажахын таряашад энэ харюусалгатай хаһадаа ехэл гэзгдэлтэй ороо гэхэ гү, али сентябриин эхеэр ургасаяа хуряажа захалаа бэлэй. Хэды иимэ оройтожо хуряалгаяа эхилээшье һаа, механизаторнуудай арбан хоногой туршада бүхы талмайнгаа 70 процентые хуряажа шадаа. Мүнөө ороохоной тоог дээрэ дүн хамта 27500 центнер таряан тушаагдаба. Түсэбнай бүхыдөө 34 мянган центнер юм, — гэжэ Бато Шоймполович хөөрэнэ.

Тус ажахын таряашад эдэ үдэрнүүдтэ гүрэндэ ороохо тушаажа захалба. Даб дээрээ 4000 центнер орооһон хатаагдажа сэбэрлэгдээд, гүрэндэ тушаагдахаар бэлэн болгогдонхой. Эдэнэрэй байгша оной худалдаха даабаринь 7500 центнер юм. Харин шэбэртынхид өөһэдынгөө арга боломжо тоололжо үзөөд, 9000 центнер таряа тушаахаар хараалба.

Мүнөө жэлэй таряа хуряалгада дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ үнинэй комбайнер Василий Лазаревич Горюнов түрүүлжэ, бүхыдөө 5000 центнер ороохо сохибо. Залуу коммунист Г. Ю. Анчилеев, Б. Д. Нимаев гэгшэд түрүүшүүлһээ холо гээгдээгүй. Автомашинын жолоошод Д. Цыренов, А. Данилов болон бусад һайнаар хүдэлжэ байна.

Б. ЦЫРЕНЖАПОВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Бэшүүрэй район.

Яруунын районой «Коммунизм» колхозой таряашадта энэ жэлэй ургаса хуряалга ехэл бэрхэтэй байгаа. Эгээл харюусалгатай энэ үедэ хура бороо ехээр орожо, механизаторнуудта нилээд бэрхэшээл ушаруулаа. Хэды иимэ хүндэ хүшэр байдалай тохёолдоошье һаань, тэдэнэр 3700 гектар таряалангай ургасые эдэ үдэрнүүдтэ хуряажа дүүргэхэнь.

Үльдэргын таряан ажал эрхилэгшэд даб дээрэ гектарай 10 центнер ургаса хуряажа байна. Эдэнэр таряа хуряахынгаа хажуугаар намарай паар хахална, поли дээрэхи һолоомоёо суглуулна. Тусхайлан хэлэбэл, бүхыдөө 620 гектар намарай паар хахалагдаа. Түсэбынь 700 гектар юм.

Ургаса хуряалгын үедэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ залуу коммунист, нёдондоной дүнгөөр ажахынгаа чемпион болоһон Эрдэм Цыренович Дамбаев түрүүлжэ гарана. Тэрэ мүнөө дүн хамта 3500 центнер ороохо сохёод байна. Хоёрдохи һуурида комсомолой гэшүүн Булат Бальжирович Цыренов ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү комбайнер Э. Ц. Дамбаев, комсомолец Б. Б. Цыренов.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фототекст.

САГ СООНЬ ХУРЯАБАШЬЕ...

Районой эгээл зүүн захын ажахы — Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз таряанай газараар нилээд ехэ юм. Энэ жэлдэ 2965 гектар дээрэһээ ороохото ургамалнуудые хуряагаа. Урда жэлнүүдтэ эндэхи таряалангуудайнь гектар бүриһөө 38 центнер хүрэтэр ургаса абтадаг һэн. Гэбэшье һүүлэй хэдэн жэлдэ таряанайнь ургаса эрид доошолһон байгаа. Харин энэ жэлдэ алдаһанаа зарим тэды тэхэрюулжэ, таряанай муу бэшэ ургаса абаа.

Гадна тус ажахы район соогоо эгээ түрүүлэн шахуу ургасаяа хуряажа дүүргээ юм. Хэды тиигэбэшье эсэстээ таряа абаха даабаряа дүүргээгүй. Колхоз бүхыдэнь 41.660 центнер таряа хуряажа абаха түсэбтэй аад, тэрэнээ оройдоол 37.615 центнертэ хүргэһэн байна. Ондоогоор хэлэбэл, таряалангай гектар бүхэнһөө дунда зэргээр 13,2 центнер ороохон абтаа.

Тэзд түсэбтэ даабари яахадаа дүүргэгдээгүй гээшэб гэһэн асуудал колхозой ахамад агроном Б. М. Татаровта табигдаба.

— Эндэ нэн түрүүн сагай уларил тон ехэ һаад хээ. Августын эхин багта ороһон мүндэр Шанаагаймнай 900 гектар таряалангые сохижорхёо һэн. Аадар, мүндэртэ ороһон газар дээрэһээ бидэ гектарай дунда зэргээр оройдоол 6—7 центнер таряа абаабди. Харин бэшэ отделенинүүднай муу бэшэ ургаса хуряагаа. Жэшээлхэдэ, Зүүн-Мүрэнэй отделени 160 гектар таряаланһаа хамтадань 2837 центнер таряа сохижо, түсэбөө 126 процентээр дүүргээ. Эндэ гектарһаа дунда зэргээр 17,7 центнер ороохон абтанхай,— гэжэ Борис Матвеевич харюусаба.

Нёдондо ажахын Шулуутын отделениинхид муу бэшэ таряа хуряагаа һэн. Мүнөө жэлдэшье тэдэнэр баян ургаса абаа. Түсэбэй ёһоор 7966 центнер таряа хуряаха байһан һаа, тэрэнээ 9216 центнертэ хүргөө.

Таряагаа түргэнөөр хуряаха гэһэн шанга хүдэлөөндэ оролсоһон эндэхи дүй дүршэлтэй, бэрхэ комбайнернууд, коммунистнууд С. Б. Мурдонов, С. С. Янданов, Д. Р. Холбоев, И. Б. Шобоев, Ж. Д. Танхаев, болон бусад онсо шалгараа. Тэрэшэлэн комбайнернууд П. Янданов, Б.-Ж. Кириллов, С. Суходаев, О. Баганов, О. Шалдушкеев, Б. Перхаев, И. Илтаков гэгшэд баһал муу бэшээр хүдэлбэ. Даабариингаа ёһоор колхоз 5 мянган центнер ороохо гүрэндэ худалдаха һаа, мүнөө тэрэнэйнгээ 2 мянгыень элеваторта ябууланхай.

Ноябрь һарын гаратар эндэ таряалан дээрэхи бухы хүдэлмэри дүүргэгдэхэ юм. Үрэһэ хүрэнгын ороохон сэбэрлэгдэжэ, амбаарта оруулагдаха, таряалангай һолоомон хуу суглуулагдаха, сомогдохо, намарай паар ехэ хахалагдаха байна.

Мүнөө колхоз 1500 гектарта намарай паар хахаланхай. Түсэбэй ёһоор 2800 гектар хахалагдаха юм. Шулуутын отделенидэ Т-150 болон Т-40 түхэлэй хүсэтэ тракторнуудаар А. Янданов, Х. Хаитов, А. Халудоров, Тоородо В. Матуев, Г. Санжиев, Т. Малакшанов гэгшэд газар хахалнад. Зүүн-Мүрэнэй отделенидэ К-700 түхэлэй дүрбэн трактор паар хахалдаг. Тус звеное дүй дүршэлтэй механизатор С. Даргаев хүтэлбэрилнэ. Механизаторнууд түсэбһөө гадуур 300 гектар намарай паар хахалха уялгатай.

Ж. ЮБУХАЕВ.
Түнхэнэй район.

БАЯРАЙ СУГЛААН

...альга ташалгаар угтаба. Ойн баярай бүхэсоюзна комиссиин гэшүүд, эрдэм ухаанай болон соёлой ажал ябуулагшад, олониитын түлөөлэгшэд, гадаадын айлшад президиумдэ һууба.

Ойн баярай бүхэсоюзна комиссиин түрүүлэгшэ, СССР-эй Наукануудай Академиин вице-президент, академик П. Н. Федосеев баярай суглаае нээбэ.

Эсэгэ ороной болон дэлхэйн соёлой асари ехэ памятник болохо «Слово о полку Игореве» зохёолой 800 жэл болбол совет арадай болон түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнэй оюун бодолой ажабайдалда гайхамшагта үйлэ хэрэг болоно гээд тэрэ хэлэбэ. Эрдэм ухаанай, гэгээрэлэй болон литературын ехэ һайндэр мэтээр энэ ойн баяр бүхы дэлхэй дээрэ тэмдэглэгдэнэ.

«Слово о полку Игореве» зуун жэлнүүдтэ ба мүнөө үе сагта» гэһэн элидхэл академик Б. А. Рыбаков хэбэ. СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретарь Е. А. Исаев суглаан дээрэ үгэ хэлээ.

(ТАСС).

Мүнөөдэр — Машина бүтээгшын үдэр

ШЭНЭ ГУРИМАЙ ШЭДИ

Манай предприяти ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримаар ажаллажа байнхай. Тиимэһээ ажахын ажал ябуулгын асуудалда нэн түрүүн тогтомоор.

Продукциин техническэ хэмжээе мүнөөдэр шанарһаань амяараа хаража болохогүй. Энэ хоёр ондоо ойлгосомнай мүнөө ниитэ нэгэ үрэ дүн харуулна гэбэл алдуугүй. Һайн шанартай аад, техническэ доодо хэмжээнэй бүтээл гаргаха эрхэгүйбди. Ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримай бүхы хэмжээнүүд эгээл энэ зорилго бэелүүлгэдэ шэглүүлэгдэнэ. Энээнһээ хадуурбал, предприяти яла түлэхэ баатай болоно.

Дулаагаар хангалгын, дулаа хэрэглэлгын системэнүүдтэ хэрэгтэй автоматизациин зүйлнүүдые, котельнэ түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ прибор болон комплексно хэрэгсэлнүүдые, элдэб реленүүдэй, технологическа процессүүдэй датчигуудые бүтээн гаргадаг гээшэбди.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, арадай ажахыда хэрэглэгдэхэ ёһоороошье, конструкционно байгуулга болон техническэ хэмжээгээрээшье үйлэдбэрилдэг продукцимнай олон янзын юм. Шэрэм шудхалгаһаа эхилээд электронно системэнүүд хүрэтэр орёо нарин хүдэлмэри хэгдэнэ бшуу.

Анхан шэнэ гуримаар хүдэлжэ эхилээдүй байхадаа, үйлэдбэрилэн гаргахадаа, ашаг олзотой продукци гэжэ илгаруулдаг һэмди. Конструкторнууд иимэ продукциин техническэ хэмжээе дээшэлүүлхын тула таһалгаряагүй хүдэлдэг бэлэй. Харин мүнөө ашагтай, ашаг үрэ багатай гэжэ продукцияа хубаарилха, эндэ ондоогоор хандаха аргагүй болообди. Ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримай ёһоор яла түлэлгын, нэмэлтэ урмашуулгын гуримшуулагдахада, иигэжэ илгаха ябадал огто болюулагдаа. Харин бүтээн гаргагдадаг зүйлнүүдэй техническэ хэмжээе, шанарые саг үргэлжэ дээшэлүүлхын түлөө ехээр оролдодог болообди.

Техническэ талаараа хангалтагүй муу продукци гаргабал, яла түлэлгэмнай дээшэлдэг, материальна урмашуулгын фонд бага болодог. Харин үндэр бүтээсэтэ, эрхим техникэ үйлэдбэрилэн гаргабал, оптово сэндэнь нэмэлтэ тогтоогдодог юм. Манай конструкторска таһагайхидай зохёоһон РУМД түхэлэй шэнэ датчик туршажа, промышленна нэбтэрүүлгыень хангаа. Аттестациин үедэ, тус датчик дээдэ шанарай продукци гэжэ мэдэрэгдэһэн, арадай ажахыда үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглагдаха хадань оптово сэндэнь 30 процентын нэмэлтэ 3 жэлээр тогтоогдоһон байна. Саашадаа иимэ шанарай алдагдаагүй һаань, иимэ нэмэлтэ хубилгагдахагүй.

Тоонуудые абаад хараа һаа, энэ үзэгдэл иимэ байна. 1985 ондо нэмэлтэ урмашуулгын хэмжээн 55 мянган түхэригтэ һаа, 1986 ондо 93 мянганда хүрөө. Энэ урмашуулга яагаад хубаарилагдааб гэхэдэ, 15 процентнь эрдэм, техникые хүгжөөлгын нэгэдэмэл фонддо, нүгөөдэ 15 процентнь — бюджедтэ зорюулагдаа. 70 процентнь предприятида үлөөгдөө. Энээнһээ 60-ниинь материальна урмашуулгын фонддо, 30 процентнь серийно-конструкторска бюрогой фонддо, 10-ниинь үйлэдбэри хүгжөөлгын фонддо оруулагдаа.

Оройдоо нэгэ прибороор жэшээ абан харабабди. Хэрбээ номенклатура шэнэлхээр саг үргэлжын, түсэблэгдэһэн хүдэлмэри ябуулаа һаа, экономическа дүнгүүд эрид һайжаржа, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлхэ бшуу.

Ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримаар ажаллажа, байхадаа, һайн талын жэшээнүүдые, мүн бэрхэшээлнүүдые, дутуу дунданууда хараада абан, продукциин техническэ хэмжээе, шанарые дээшэлүүлхээр түсэб-график зохёон табяабди. Энээниие амжалтатайгаар бэелүүлбэл, 1990 ондо 100 процент эрхим шанартай продукци гаргаха аргатай болохобди.

Теэд бэрхэшээлнүүд олон юм. Ушар юуб гэхэдэ, манай продукци һалбариин гол 4 институдта шэнжэлэгдэжэ, техническэ хэмжээнь баталагдадаг. Харин заводнай серийнэ, тиихэдээ предприятида шэнэ, зүйлнүүдые зохёон байгуулха подразделени хараалагдаагүй байһаар.

Гэбэшье эдэ институдуудай харюусалгань юрэнхы дээрээ ёһын тэдыдэ гээд сэхыень хэлэмээр. Юуб гэхэдэ, манай шэнэ гуримда ажаллажа байһан эрхэ байдалые тэдэнэр ойлгоогүй, мэдэрээгүй байһаар зандаа.

Шэнэ гуримай һайн талануудые дурдахаһаа гадна бии байгаа дутуу дундануудта тогтоё. Жэшээ дурдаһуу. Продукци аттестацилгын шэнэ гуримай нэбтэрүүлэгдээд байхада, 3 жэлэй туршада дээдэ шанарай гэжэ мэдэрэгдээгүй продукци үйлэдбэриһөө болюулагдажа, абтаха ёһотой. Манай үйлэдбэрилдэг продукциин номенклатурада юрэ бусын байгуулгатай аад, найдамтай, удаан саг соо ашаглагдаха, хямда зүйлнүүд олон юм. Хэрэглэгшэдшье ханамжатайгаар абадаг гээшэ. Гэбэшье дээдэ шанарай продукци гэжэ сэгнэгдэхэгүй байна. Тиимэһээ үйлэдбэрилгэ болюулагдаха болоно. Зүб гү? Үгы. Байгуулгыень нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэй. Гэбэшье һайжаруулагдаашье һаа, мүнөөнэй эрилтээр дээдэ шанарай гэжэ тоологдохогүй байна. Тиимэһээ шанарай шэнжэдэ үшөө нэгэ тодорхой нэмэлтэ сэгнэлтэ хэрэгтэй гэжэ һанагдана.

Заводые хүгжөөлгэдэ, гол фонднуудайнь ургалта хоёр шэглэлээр ябуулагдана. Нэгэдэхеэр, заводые болон бүхы цехүүдыень капитальна барилгын ашаар үргэдхэнэбди. Заводые үргэдхэлгын үнэ сэн нилээн ехэ — 50 миллион түхэригтэ хүрэнэ. Энээнэй 27 миллиониинь барилга-хабсаралгын хүдэлмэринүүдтэ, 23 миллиониинь — оньһон түхеэрэлгэнүүдтэ һомологдоно.

Хоёрдохёор, түбэй болон предприятиие хүгжөөлгын фонднуудаар һомологдоһон мүнгэ зөөреэр техническэ зэбсэгжүүлгэ хэгдэнэ. Ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримаар хүдэлхэдөө, предприятиие хүгжөөлгын фондые бэеэ даангяар хэрэглэхэ аргатай болообди. Гол түлэб оньһон түхеэрэлгэнүүдые худалдан абалгада, техническэ зэбсэгжүүлгэдэ тус фонд зорюулагдадаг. Техническэ шэнэлэн зэбсэгжүүлгын гаргашануудай 65 процентнь предприятиие хүгжөөлгын фондһоо абтана. Предприятиин үйлэдбэриин-финансова ажал ябуулгаһаа уламжалан тус фонддо саг үргэлжэ мүнгэ зөөри орожо байдаг. Тиигэжэ үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ шухала арга нүхэсэл болоно бшуу.

Ондоогоор хэлэбэл, шэнэ гуримаар ажаллахадаа, үйлэдбэриин фонднуудые техническэ тааруу хэмжээндэ байлгаха асуудалые предприяти бэеэ даангяар шиидхэхэ аргатай болоо.

Үнгэрһэн жэлдэ үйлэдбэриие хүгжөөлгын фонддо урданайхиһаа 9 процент ехэ мүнгэ зөөри оруулагдаа. Хэрбээ 1985 ондо оньһон түхеэрэлгэнүүдые шэнэлэлгын хэмжээн 2,1 процент болоо һаа, мүнөө жэлэй найман һарын туршада 6 процентдэ хүргэгдөө.

Шэнэ оньһон түхеэрэлгэнүүдые ашаглалгада оруулгын болзорые хорооходо, удаан байлгангүй тодхохо, хүдэлмэриинь технико-экономическа дүнгүүдые шэнжэлэн үзэхэ хэрэгтэй.

Предприятиие хүгжөөлгын фонд хадаа заводой өөһэдын һанамжа шиидхэбэреэр хэрэглэгдэхэ ёһотой, Гэбэшье эндэ обёорогдоогүй бэрхэшээлнүүд олон. Илангаяа Стройбанкынхид олон тоото инструкци-заабаринуудаар бэеэ даанги байдалыемнай хизаарлахаа һаначана. Хүршэ предприятинуудтаа манда хэрэггүй оньһон түхеэрэлгэнүүдые худалдаад, ороондонь хэрэгтэйень худалдан абаха аргагүйдэнэбди. Шалтагааниинь гэхэдэ, уридшалан табигдадаг техническэ зэбсэгжүүлгын проект дотор иимэ оньһон түхеэрэлгэнүүд заагдаагүй байгаа. Теэд уридшалан зохёогдоһон проект дотор бултыень хараалхын аргагүй юм. Энээнһээ уламжалан, үнгэрһэн жэлһээ эхилээд Стройбанк арба дахин мүнгэ һомололгоёо болюулаа юм. Коллективүүдэй үүсхэлдэ, зохёохы эдэбхидэ һаад боломо иимэ бэрхэшээлнүүдтэ эсэс табяа һаа, хэрэгүүднай бүри урагшатай байха бэлэй.

Продукциин техническэ хэмжээнэй түлөө харюусалгын дээшэлхэдэ, эрдэм, техникые хүгжөөлгын ниитэ нэгэн фондын үүргэ мүн лэ дээшэлдэг гээшэ. Энэмнай хадаа шэнэ продукци нэбтэрүүлгэтэй болон продукциин шанар һайжаруулхаар нэмэлтэ гаргашануудтай, технологическа шэнэ процессүүдтэй холбоотой мүнгэ зөөри һомололгын гол фонд болоно бшуу.

Тиимэһээ тус фондые предприятинуудай өөһэдөө бэеэ даангяар хэрэглээ һаань, ашатай туһатай һэн. Үгышье һаа, предприятиие хүгжөөлгын фондые (ФРП) болон эрдэм, техникые хүгжөөлгын ниитэ нэгэн фондые (ЕФРНТ) хамтаруулан нэгэ болгоо һаа, бүри аятай бэлэй. Нэгэл үг зорилгоор хэрэглэгдэнэ ха юм.

Ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримаар хүдэлхэдөө, мэргэжэлэйнгээ һайндэрые һайн амжалтануудтайгаар угтабабди. Үнгэрһэн найман һарын туршада продукци худалдалгын түсэб 102,9, товарна продукци үйлэдбэрилгын түсэб 100,9 процент дүүргэгдэв. Үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхидэ орходоо ажалай бүтээсэ 1,7 процентээр дээшэлээ, товарна продукциин 1 түхэригтэ гаргаша 0,9 процентээр доошолуулагдаа.

Техническэ зэбсэгжүүлгэһээ түсэбэй ёһоор жэлэй туршада 176 мянган түхэригэй ашаг үрэ абтаха ёһотой һаа, юһэн һарын туршада 142 мянганайхи абтаа. Дүн хамта 95 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэтэй уралан нарижуулгын дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ.

Предприятида хүдэлдэг бүхы бригадануудай 21 процентнь ажахын тоосоондо оруулагданхай. Приборнуудые хабсарган суглуулдаг Э. Г. Носковагай хүтэлбэрилдэг томодхогдоһон бригада һая байгуулагдаа юм. Бүридэлдэнь 76 хүн оролсоно. «Ажалай бүтээсын талаар түсэбтэ табан жэлэй хоёр жэлэй түсэбые — Агуу Октябриин 70 жэлэй ойдо» гэһэн үүсхэл тус бригадынхид гаргаад, эрхим һайнаар ажаллана. Эрхим мастерска участогууд сооһоо социалис мүрысөөндэ илажа гараһан хабсаралгын цехэй Л. П. Соковагай, инструментальна цехэй З. А. Разницынагай ударидадаг коллективүүдые нэрлэмээр. Механическа цехэй К. И. Матвеевэй, механизаци болон автоматизациин участогай В. Ф. Вдовиной бригаданууд бусадһаа шалгарнад.

Үнгэрһэн август һарада хэб даралгын-бэлэдхэлэй, мүн хамһабариин цехүүд сооһоо заһабарилгын-механическа цех мүрысөөндэ илажа, мэргэжэлэйнгээ һайндэрые эрхим үрэ дүнтэйгөөр угтаба.

Уралан нарижуулагшадһаа «Буряадай АССР-эй габьяата машина бүтээгшэ» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн радио-хабсарагша Б. М. Белыхые, технолог Д. М. Иставге, ахамад технолог-конструктор В. П. Мархаевые нэрлэмээр. Машина бүтээгшын үдэртэ заводой бригадирнуудай соведэй түрүүлэгшэ, инструментальна цехэй мүлигшэдэй бригадир Д. В. Рачек, ахамад конструктор А. А. Титов гэгшэд Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаба. Механическа цехэй начальнигай орлогшо Л. Т. Черниговский «Прибор бүтээлгын эрхимлэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө.

А. ЖИЛЬЦОВ,
«Теплоприбор» заводой ахамад инженер.

СССР-эй 50 ЖЭЛЭЙ ОЙН НЭРЭМЖЭТЭ «ТЕПЛОПРИБОР» ЗАВОДОЙ КОЛЛЕКТИВЭЙ БҮТЭЭҺЭН ПРОДУКЦИ ОРОНОЙ ПРЕДПРИЯТИНУУДҺАА ГАДНА ДЭЛХЭЙН 60 ГҮРЭНҮҮДТЭ ЭЛЬГЭЭГДЭЖЭ, НИЛЭЭД МЭДЭЭЖЭ БОЛОНХОЙ. РЕСПУБЛИКЫН ТҮРҮҮ ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ НЭГЭН БОЛОҺОН ЭНЭ ЗАВОДТО ЗАЛУУ ХҮДЭЛМЭРИШЭД ОЛОН ЮМ. ТЭДЭНЭЙ НЭГЭН ИНСТРУМЕНТАЛЬНА ЦЕХЭЙ МҮЛИГШЭ ДМИТРИЙ МАТВЕЕВ МҮН БОЛОНО. ТЭРЭ БАЙГША ОНОЙ ЭХИНҺЭЭ ҺАРА, КВАРТАЛ БҮРИИН ДААБАРИИЕ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭЖЭ, ЦЕХ, ЗАВОД ДОТОР ДЭЛГЭРҺЭН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ НЭГЭТЭ ЕЭШЭ ТҮРҮҮЛЖЭ ГАРАҺАН БАЙХА ЮМ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. МАТВЕЕВ.

В. ПЛУТТЫН зураг.

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ХОЛБООНДО

Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбоондо нээмэл партийна суглаан болоһон байна. Хүдэлмэреэ шэнэдхэн хубилгаха тухай, хүдөөгэй ажахынуудтай байгуулагдаһан холбоо барисаанууд тухай асуудалнууд суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ Н. Г. Дамдинов түрүүшын асуудалаар тобшо элидхэл хэбэ. «Байгал» журналай хүдэлмэрилэгшэ, партбюрогой гэшүүн Г. В. Рудых хоёрдохи асуудалаар элидхэл хээ.

Хоёр асуудалые хамтадхан зүбшэн хэлсэлгэдэ олон нүхэд хабаадажа, һонин-һонин дурадхалнуудые оруулһан байна. Жэшээнь, һая бии болгогдоһон «Хараасгай» журналай ахамад редактор Ц-Ж. А. Жимбиев журналайнгаа түрүүшын номер тушаа хөөрөөд, ямар бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоһые тэмдэглэн, хүүгэдтэ зорюулан эрхим зохёолнуудай олошорхо байһанда найдаһан тухайгаа мэдүүлбэ. Үгэ хэлэһэн В. Г. Митыпов, Ц-Д. Д. Дондокова, Ц. Р. Галанов, В. Корнаков, К. М. Балков ба бусад нүхэд сэдьхэлээ хүдэлгэн, үгэ хэлэжэ, хуушанайхяараа мүнөө үе сагта хүдэлхээ болихо, дутуу дунда зүйлнүүдтэй эбсэшэгүйгөөр тэмсэхээр бэлэн байһанаа мэдүүлээ.

Ажабайдалаа шэнэдхэн хубилгахын тула хүн бүхэн өөрыгөө, өөрынгөө ажаябадалые шүүмжэлэн хаража үзэхэ, ондоогоор хэлэбэл, хубилалта гээшые өөрһөө эхилхэ ёһотой гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет хэдэн удаа һануулна. Тиимэһээ уран зохёолшо бүхэн энэ талаар өөрыгөө шэмхэжэ үзэхэ зорилго урдаа табиха ёһотой. Түгэсхэлэй үгэ хэлэһэн Н. Г. Дамдинов энээн тушаа үшөө дахин һануулһан байна.

Ц. ЦЫРЕНОВА.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум...

СОЁЛОЙ ЭМХИ ЗУРГААНУУД БОЛОН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ХҮДЭЛ... ЛИТЕРАТУРА БОЛОН ИСКУССТВЫН АЖАЛ ЯБУУЛАГШАДЫЕ СССР-эй О... НУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Совет соёл культура, литература болон искусствые хүгжөөхэ талаар... һанайнь, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр... түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар... шагнаха:

Буряадай АССР-һээ

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

Сахьянова Лариса Петровнае — Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрай баледэй солистка, СССР-... ка.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР

Казанский Александр Владимировичые — уран зурааша.

Яхунаев Дамдин Шараповичые — Буряадай гүрэнэй оперо болон ба... скэ театрай...

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Галанов Цырендоржи Раднаевичые — уран зохёолшо.

Герштейн Анатолий Михайловичые — Буряадай АССР-эй соёлой министрэй орлогшо.

Черепанова Людмила Марковнае — Яруунын районно соёлой байшангай «Яруна» гэжэ арадай ... мейстер.

Шопкова ... нае — Гүрэнэй ... театрай ...

«АЖАЛАЙ ШЭН ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Борисов Владимир Батуевичые — Буряадай гүрэнэй филармониин «Байгал» гэжэ дуу, хатарай ансамблиин артист.

Макаренко Зоя Гавриловнае — РСФСР-эй Уран зурагай фондын Буряадай уран һайханай-үйлэдбэриин мастерскойн ахалагша экономист.

Нечаева Людмила Васильевнае — Хяагтын районой түбэй библиотекын филиал — Хиранай-Адагай хүдөөгэй библиотекые даагша.

Сердюков Анатолий Никитовичые — Буряадай АССР-эй Соёлой ... спортно-экс... приятиин ... лоошон.

Шангина ... евнае — Он... ёлой байш... Баргажанай ...

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Будаева Цыпилма Нимацыреновнае — Дээдэ-Ивалгын хүдөөгэй соёлой байшангай директор, Ивалгын район.

Вишнякова Лариса Михайловнае — Буряадай гүрэнэй түүхын болон архитектурно-уран һайханай нэгэдэмэл музейн таһагые даагша.

Сангажапова Дарима Базаржаповнае — Буряадай гүрэнэй Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай арт...

Сахаровск... китичнае — ...

СССР-эй Верховно Совед... Түрүүлэгш...

СССР-эй Верховно Совед... Секретарь Т. М...

Москва, Кремль.
1986 оной августын 22.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиу...

РСФСР-эй АГРОПРОМЫШЛЕННА КОМПЛЕКСЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД БОЛ... ДЭЙ КОЛХОЗНИГУУДЫЕ, ХҮДЭЛМЭРИШЭД БОЛОН МЭРГЭЖЭЛТЭДЫЕ ... ДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ болон буйлуулха талаар түсэб... хи табан жэлэй даабаринууд болон абаһан социалис уялгануудаа дүүр... амжалтануудайнь түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-һээ

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

Банаева Светлана Нимаевнае — Хурамхаанай районой Хурамхаанай совхозой хонишон.

Ворона Фекла Сергеевнае — Хяагтын районой «Родина» колхозой ахамад агроном.

Дубровская Анна Геннадьевнае — Буряадай хүдөө ажахын НИИ-гэй ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ.

Норбоева Елена Ринчиновнае — Захааминай районой Хамниин совхозой хонишон.

Перевозни... ровнае — К... Кабанскын ... кын һаалиша...

Шагжитаро... жаповичые — «Октябрьски...» говод.

ОКТЯБРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕНООР

Баженов Владимир Матвеевичые — Бэшүүрэй районой Хёлгын совхозой механизатор.

Болонев Ульян Ефимовичые — Мухар-Шэбэрэй районой Суулгын совхозой звеньевой.

Дондукова Бутыдма Цыдыповнае — Загарайн районой Эрхирэгэй совхозой һаалишан.

Елшин Александр Гавриловичые — Баргажанай районой Бодоной совхозой директор.

Закирова Тагзима Сабировнае — Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.

Митыпов Цыдып Доржиевичые — Яруунын районой «Комсомольс...» механизатор.

Никитин ... — Хориин ... Тайлсын сов...

Тюменцев ... чые — Улаан-... фабрикын ... район.

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Аранзаев Дондоп Цыденовичые — Хурамхаанай районой Дэрээнэй совхозой механизатор.

Афанасьева Матрена Филатовнае — Бэшүүрэй районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой фермые даагша.

Балыко Анна Петровнае — мал үүсэлдэг заводой хүдэлмэришэн, Улаан-Үдэ город.

Блинников Михаил Александровичые — «Бурятагропромстрой» нэгэдэлэй Сэлэнгын ажахынууд хоорондын оньһожоруулагдамал нүүдэл колонныын модошо дархан.

Болгов Николай Кузьмичые — Татауровай авто-заһабарилгын заводой слесарь, Прибайкалиин район.

Бухольцев Михаил Яковлевичые — Мухар-Шэбэрэй районой «Авангард» колхозой луговод.

Вставская Федосья Куприяновнае — Загарайн районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.

Гаврилова Антонида Алексеевнае — Загарайн районой Эрхирэгэй совхозой бригадир.

Галсанов Александр Едошкиовичые — Хурамхаанай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой бригадир.

Галсанов Леонид Лубсановичые — Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой механизатор.

Гармаев Пурбо Содномовичые — Түнхэнэй районой Туранай совхозой малшан.

Гомбоев Цыден Надмитовичые — Оронгын заһабарилгын-техническэ предприятиин токарь, Ивалгын район.

Грищенко Василий Селиверстовичые — «Бурятагропромстрой» нэгэдэлэй барилгын материалнуудай Заречэнскэ комбинадай таһагай начальник, Улаан-Үдэ город.

Доржиев Сырен-Жап Ошоровичые — Ахын районой «Улаан-Аха» колхозой хонишон.

Дымбрылов Ханда Чойдоновичые — Зэдын районой «Коммунизм» колхозой хонишон.

Евсеев Николай Родионовичые — Хориин районой Хүрбын совхозой ахамад агроном.

Екимов Дмитрий Галактионовичые — Мухар-Шэбэрэй районой «Коммунизм» колхозой механизатор.

Емельянов Михаил Ивановичые — Хяагтын районой «Родина» колхозой механизатор.

Жамбалов Пунцык Жалсановичые — Хориин районой Анвагай совхозой хонишон.

Жигмитов Даша Шагдаровичые — Хэжэнгын районой Хэжэнгын совхозой малшан.

Зверьков Иннокентий Ивановичые — Баргажанай районой Баргажанай совхозой механизатор.

Зимирев Михаил Васильевичые — Хяагтын районой Хүдэриин совхозой механизатор.

Калашников Панфил Максимовичые — Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

Крылов Семен Трофимовичые — Тарбагатайн районой шахан тарагалуулгын «Никольский» совхозой директор.

Лубсандоржиева Ханда Доржиевнае — Хэжэнгын районой Чисаанын совхозой һаалишан.

Мангадаева Тамара Владимировнае — Кабанскын районой Оймороой совхозой һаалишан.

Махаров Пурбо Мыжитовичые — Түнхэнэй районой «Маяк» колхозой түрүүлэгшэ.

Москвитин Емельян Емельяновичые — Яруунын районой «Коммунизм» колхозой бригадир.

Очиров Шираб Жугдуржаповичые — Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой луговод.

Павлова Лукерья Прокопьевнае — Тарбагатайн районой ...

Ербановай ... техникумэй ...

Пахирко ... вичые — Хяа... ленна район... мад экономи...

Пермяков ... чые — Кабан... Хандалын со... тор.

Петров А... чые — Прибай... «Зырянский» ... низатор.

Прадед Юр... — Бэшүүрэй ... ническэ пре... тор, Бэшүүрэ...

Рипп Вил... вичые — ... монтаж» үйл... лэй директор.

Сокольников ... лаевичые — З... ной Харацай... ханизатор.

Соктоева Н... нае — Захаам... Цахирай сов...

Сундуев Д... евичые — Бар... Карл Маркс... хозой ахалаг...

Суслова А... нае — Оронгы... лишан, Ивалг...

Тютрина Ф... — колбасагай ... мэришэн, Ула...

Усольцев Д... — Түнхэнэй р... ряк» колхозо... луулгын бааз...

Филиппов ... евичые — Зэд... Оёорой сов...

Цыренов Р... реновичые — ... Ленинэй нэр... хонишон.

Чебунина М... нае — Тарбага... ска фабрикы...

СССР-эй Верховно Соведэ... Түрүүлэгшэ ...

СССР-эй Верховно Соведэ... Секретарь Т. МЕ...

1986 оной августын 22
Москва, Кремль.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

ХОРИҺОО МЭДЭЭСЭНЭ:

МАЛШАД ҮБЭЛЖӨӨНДӨӨ ЗӨӨБЭ

Алтан намарай эхин һара сентябрь дүүрэбэ гээшэ. Үдэшэ, үглөөгүүр нилээд хүйтэнэй амитай боложо, хада, уулын оройгоор түрүүшын саһан оронхой, холоһоо сайран харагдаха юм.

Һаяхан Хүрбын совхозой һү һаалиин фермын һаалишад үбэлжөөндөө зөөбэ. Намарай саг боложо, һоно, батаганаан үсөөржэ, ниитын адууһа малнуудай бэлшэхэдэ, аятай саг болоо. Һаалияа доошолуулхагүйе оролдон, малдаа шэмэтэ элдэб тэжээл бэлэдхэжэ эдеэлүүлхые оролдоно. Малшад Б. Барбаев, В. Горштейн, бусад нүхэд малаа һайн бэлшээритэй газараар адуулжа байна. Тус совхозой һаалишад гүрэндэ һү худалдаха 9 һарынгаа түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн габьяатай.

ТАРЯА ХУРЯАЛГА ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Оршон тойрон ой модод, шугы бургааһад үнгэ, зүһөө хубилгаба. Хүрбын совхоздо алтан намарай халуун хүдэлмэри — таряа хуряалга үргэлжэлһөөр. Тус совхозой таряалан дээрэ эртэ үглөөнһөө, үдэшэ орой болотор трактор, машинын хүнхинөөн таһалданагүй. Комсомол-залуушуулай Х. Н. Бадмацыреновэй даадаг бригадынхид эхинһээ, эмхи гуримтайгаар хүдэлжэ 1000 гектарай таряа сабшаа. Унагаагдаһан баалнууд суглуулагдаад сохигдожо, шаргал шара таряан, таряанай тоог дээрэ зөөгдэжэ байна. Эндэ 8 комбайн хүдэлнэ. Түрүү комбайнернууд В. Рачинский, Д. Вахрушев гэгшэд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Тодорхойлбол, гектарай дунда зэргээр 12 центнер хуряагдана. Комбайнернууд үлэһэн таряагаа сэхэ хадажа байна.

Хүршэ совхозһоо комбайнууд туһалхаяа ерэнхэй. Комбайнернууд таряагаа гээлтэ хоролтодо оруулангүй, һайн шанартайгаар хуряахые оролдон хүдэлнэ. Тэрэшэлэн таряанай тоог дээрэ хүдэлмэриин халуун хаһа эхилэнхэй. Ажалшад хоёр халаанда хүдэлнэ. Хоёрдохи халаанай үедэ үдэшын 5-һаа 11 час болотор хүдэлхэ гэһэн тусхай график зохёогдонхой юм. Зөөгдэһэн таряан сэбэрлэгдэнэ, удаань хатаагдана. Гүрэндэ һайн шанартай орооһо таряа тушаахаар бэлэдхэл хэгдэнэ. Иигэжэ Хүрбын совхоздо намарай харюусалгата хүдэлмэри үргэлжэлһөөр. Совхозой ахамад агроном Н. Р. Евсеев, таряан ажалай бригадир Х. Н. Бадмацыренов, бусад хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулна, таряа хуряагшадта саг үргэлжэ ошоно, зүбшэл заабаряараа туһална.

Иигэжэ Хүрбын таряашад һаяын үдэрнүүдтэ таряа хуряалгаа гүйсэд түгэсхэхэнь.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЖЭШЭЭ

КУРГАН. Ураалай саада тээхи Сафакулевска таряан ажалай томо районой таряашад ургаса хуряалга дээрэхи мүрысөөндэ хоёр илалта туйлаба. Область дотороо эгээ түрүүлэн тэдэнэр орооһо сохижо дүүргээд, социалис уялгануудай тоосоогоор гүрэндөө орооһо худалдажа байнхай. Хабарай шэниисын хахадһаа ехэ хубинь түрүүшынхиеэ эрхим сэгнэлтэдэ хүртөө. Орооһоной гол ургамалые тарижа ургуулха эршэмтэй технологи нэбтэрүүлһэнэй ашаар энэ үрэ дүн туйлагдаа. Түрүү агротехникын хэрэглэгдэһэн поли дээрэһээ 15 процентээр ехэ орооһон хуряагдана.

Таряан ажалда бригадна подряд хэрэглэхэдэ ашаг үрэтэй гээд мүнөө жэлэй хүнгэн бэшэ хуряалга батадхаба. Жэшээнь, «Западный» совхоздо бригадир Ф. Рахимовай даадаг механизаторнуудай ажахын тоосооной коллектив бусадһаа түрүүлэн ургаса хуряалгаяа дүүргэв. Тэдэнэр 2200 гектар дээрэһээ ажахыда суглуулагдаһанһаа 4 центнерээр ехэ орооһо абаһан байна.

Районой олохон механизаторнууд комбайнуудаа табяад, паар хахалжа эхилхын тулада тракторта һууба. Зариманиинь хүршэ ажахынуудай полинууд дээрэхи ургаса хуряалсана.

ФЕРМЭДЭ ЭРДЭМТЭЙ ХҮНҮҮД ХЭРЭГТЭЙ

ТОМСК. Сибириин шэрүүн уларилтай хойто ажахынуудташье таряан ба мал ажал найдамтайгаар эрхилжэ болохо. Энээниие СССР-эй 60 жэлэй нэрэмжэтэ совхозой коллектив амжалтатайгаар баталаа. Тус совхоз Томско область дотороо бусадһаа түрүүлэн, фермэнүүдээ һайнаар үбэлдэ бэлдээ. Зургаан отделенидэ тараагдаһан 2 мянган толгой мал жэл хахад хүрэхэ тэжээлээр хангагданхай, малайнь далнууд һайнаар заһаргданхай, һаалиин-промышленна комплекснуудай инженерно-электрическэ түхеэрэлгэнүүд малтагдаа.

— Манай эрхэ байдалда 3 мянган килограмм һаам дээдын үрэ дүн бэшэ юм, —гэжэ совхозой директор Социалис Ажалай Герой Р. Палосон хэлэнэ. — Үбһэ тэжээлдэ анхаралаа хандуулаад, үнеэдэй хойноһоо һайнаар харууһалаад байбал,

СОВЕТ ОРОН дотор

үнеэн бүриһөө 3,5 мянган килограмм һү һаажа болохоор. Бидэ иимэ уялга абанхай гээшэбди.

Тус ажахы болбол эгээл ехэ олзотой ажахынуудай нэгэниинь юм. Эндэ поточно-цехэй гурим нэбтэрүүлэнхэй. Малай шулуун далнууд баригдаа, хуушануудынь шэнэдхэн заһагдаа. Таримал бэлшээри байгуулагданхай, нуур сөөрэм тогтоогдонхой, уһа бүлэхэ станци баригдаа. Эдэ бүгэдын эсэстэ мал ажал ашаа харюулдаг болоо юм.

Мүнөө Лёботорско отделенидэ бүхы гүнжэдые суглуулханхай, Сухой логто шахан тэргалуулгын мал харууһалагдана. Тэжээлэй баазые бэхижүүлхын тула мелиораторнуудай бригада эмхидхэгдээ һэн. Оршон тойронхи намаг хатаагдажа, 300 гектар таримал бэлшээритэй болоо юм.

— Манай ажахы эрдэмтэй мэргэжэлтэдтэй байһаараа хүсэтэй юм,— гэжэ Р. Палосон хэлэнэ.—Тиимэһээл нютагай һургуули дүүргэһэн хүбүүд, басагадай дундаһаа 30—40 стипендиадуудые совхоз хүдөө ажахын техникумүүд болон дээдэ һургуулинуудта һурахые жэл бүри эльгээдэг юм.

ЛЕНИНГРАД. Ленинград шадар оршодог Суйда тосхондо нээгдэһэн Свирскэ леспромхозой гаргаһан арадай хэрэглэлэй эдүүдэй выставкэ-худалдаа наймаан тосхоной ажаһуугшадһаа гадна, городой зуһаландаа байһан олон тоото зонуудай анхарал ехээр татана. Худалдан абагшадта кухниин хэрэгсэлнүүд, талха дэлгээдэг модон, дабһанай амһарта, дээрэнь табяад харшэдэг хебтагай гэхэ мэтэ гоёнууд сэсэгтэй, һайхан угалзатай эдлэлнүүд дурадхагдаба. Эдэ бүгэдэ голоогдоһон модоор хэгдэһэн байгаа.

БУЗУЛУК (Оренбургска область). Эндэ түб талмай дээрэ хотын тогтоһоор 250 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан зүжэг наадан табигдаба. Оренбургын талада һууриһаһан энэ хуушанай город түүхэдэ мүр сөрөө яһала үлөөһэн юм. Пугачевой хүтэлбэри доро эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэгшэдые хараа, Пушкиниие, Лев Толстойе, Шевченкые угтаа, эндэһээ Карамзин, уран зурааша Малявин гэгшэд гараа. Дайнай үедэ эндэ Людвик Свободын хүтэлбэри доро чехословак армиин түрүүшын корпус байгуулагдаа. Мүнөө үедэ Бузулук — областиин промышленна түбүүдэй нэгэн юм. Тэрэнэй предприятинууд хара ба үнгэтэ металлургида түхеэрэлгэнүүдые, үрэмдэлгын станогуудые, хүнгэн промышленностиин продукцинуудые бүтээнэ.

(ТАСС).

РСФСР-эй Верховно Соведэй Пр...

УКАЗ

«РСФСР-эй СОЁЛОЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛ... ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХ...

Совет соёлой талаар габьяатай байһа... олон удаан жэлнүүдтэ үрэ түгэсөөр ажал... «РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгш... нэрэ зэргэ олгохо.

Перелыгин Филипп Тимофеевичтэ — Тү... радио-дамжуулгын талаар Буряадай АССР-эй... митедэй, телевидениин ниитэ-политическэ... главна редакциин ахамад редактор.

РСФСР-эй Верховно Соведэ... Түрүүлэ...

РСФСР-эй Верховно Соведэ... Секретар...

Москва, 1986 оной сентябриин 2.

ЭМХИДХЭХЫ ҮҮРГЭЭ БЭЕЛҮҮЛЭН...

наар үнгэрөөжэ, hайн шанартай тэжээл бэлэдхэжэ гэрэшэбди. Горхоной дунда hургуулиин багшанар совхоздо 320 центнер үбhэ бэлэдхэжэ, даабаряа 531 центнертэ хүргэжэ шадаа. Тиихэдэ багшанар С. Е. Арданов, В. С. Намсараев, Э. Арименов гэгшэд хүүгэдэй спортивна hургуулиин hурагшадые аминдань звено болгон эмхидхэжэ, 3417 центнер үбhэ бэлэдхэжэ, совхоздо тушаагаа.

Хужарай болон Шэмхын соёлой, медицинын, hургуулиин болон сомоной Советэй хүдэлмэрилэгшэд тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаhын үедэ звенонуудта туhа хүргэлсөө. Л. Х. Чебуевская арбан табан жэлэй туршада Шэмхэ нютагта фельдшерээр ажаллана. Үбhэшэд, таряашад, малшадта тэрэ медицинскэ туhаламжа hайнаар хүргэжэ байдаг.

Шэмхын найман жэлэй hургуулиинхид 206 центнер шэмэтэ ногоо АВМ-дэ оруулжа, даабаряа хоёр дахин үлүүлэн дүүргээ hэн.

Соёлой хүдэлмэрилэгшэд мүн лэ hайнаар хүдэлжэ гараа. Тэдэнэр нютагай hургуулиин hурагшадтай хамта концертнэ программа бэлдээд, хужарлама гоё наада харуулhан байна. Эндэ клубуудай хүтэлбэрилэгшэд З. Е. Хартаева, С-Д. Д. Удаева гэгшэдэй оролдолгые тэмдэглэлтэй.

Июниин 15-да үнгэргэгдэhэн сомоной Советэй сесси дээрэ үмсэдөө мал баридаг эхэтэйдэй бэлэдхэhэн үбhэнэйнгээ хэхадыень совхоздоо үгэжэ туhалха тухай тогтоол абтаhан юм.

Сомоной харьяата газар дээрэ ажаhуугшадай хүсөөр ехэхэн үбhэ бэлэдхэжэ, ажахынуудта тушааха гэhэн үүрэгүүд аминдаа абаhан. Энэ ушар юун дээрэhээ болооб гэхэдэ, зарим гэр бүлэ бэлэдхэhэн үбhээ барааниинь өөhэдтөө абанхай. Энэ хиналта шалгалтын хүдэлмэриые hулаар табиhандаа, бидэ өөhэдөө харюусаха ёhотойбди. Мүноо үедэ түрэл совхознай 24 мянган центнер үбhэтэй болонхой. Бэлэдхэгдэhэн үбhэнэй зарим сомоноймнай хэмжэдэгэгүйшье байhаар.

Малай тэжээл бэлэдхэлгын үедэ нүүдэл наймаан hайнаар эмхидхэгдээ. Тамара ба Михаил Сороковиковтон түрүүгэй бүлөөhөө олон жэлэй туршада автомагазинда хүдэлнэ. Тэдэнэр тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ ажаллажа байhан хүнүүдые үргэн хэрэглэгдэдэг бараагаар дуталдуулхагүйн түлөө яhала оролдолго гаргаа.

Сомоноймнай Советдэ 25 депутат тоологдодог. Тэдэнэр ажахын hалбари бүхэндэ хүдэлдэг, депутатска постнуудые толгойлдог юм. Манай сомондо районно Советэй 6 депутат ажаллана. Совхозой директор депутат В. Ж. Сыренов Хужарай депутадуудай бүлэгые хүтэлбэрилдэг. Депутат Ю. Е. Шубин Шэмхэ hуурина бүлэгые ударидадаг. Тэдэнэр hунгагшадтаа hарадаа нэгэ дахин уулзажа, табиhан асуудалнуудтань харюу үгэдэг, hанамжа дурадхалнуудые бэшэжэ абадаг.

Таряа хураалгын үедэ совхозой хоёр отделенидэ депутатска пост эмхидхэгдэн hэн. Сомоной Советэй депутадууд Г. Г. Зверева, Ю. Е. Шубин, В. Н. Шубин гэгшэд Шэмхэдэ, Б. Д. Дармаев, Г. Б. Шагдуров, Б. В. Имеев гэгшэд Хужарта ажалай журам болон хэгдэhэн ажалай шанар шалгана. Боонёор хэлэхэдэ, хээрын стануд, орооhоной тоогууд дээгүүр депутадуудые ходол хаража болохо юм.

Ниитынгээ аддуhа малые дулаан байрада оруулха сагнай эхилхэ гээшэ. Мүноо үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри түлэг дундаа ябана. Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат, hаалишан Е. Д. Убушеева энэ асуудалые онсо анхаралда абанхай.

Мүн бусад хүдэлмэритэй хамта баригла эрхилэгдэнэ. Шэмхэ нютагта 50 хүүгэдэй байхаар саад баригдажа дүүрэхэнь. Хужарта 30 хүүгэдэй саад баригдаба. Иигэжэ манай сомоной Совет түрэл партиингаа зааhан хурдадхалгын замда арад зоноо элсүүлхэ талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри хэнэ.

Н. ЛЕОНТЬЕВ,
Түнхэнэй районой Хужарай сомоной Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

УНШАГШАД АСУУДАЛ ТАБИНА

[illegible]ДЭ ХЭН ЗЭМЭТЭЙБ?

[illegible] партиин XXVII [illegible] КПСС-эй ЦК-гай [illegible] Пленумэй тог[illegible] [illegible]тор ажалшадай [illegible] анхарал хан[illegible] [illegible]отой гэжэ зааг[illegible] [illegible] манай эндэ [illegible] шиидхэгдэхэеэ [illegible] гэжэ сэхэ хэ[illegible] Олониитын [illegible] хойрогоср хан[illegible] [illegible] үнгэрөө гэжэ [illegible] Улаан-Үдэ — Хөөр[illegible] [illegible]шрудаар ябадаг [illegible] Улаан[illegible] гэжэ болгог[illegible] [illegible]он hара үнгэр[illegible] Хэжэнгэ — Хөөр[illegible] [illegible]ут бии бол[illegible] даа. Энэ үе [illegible]жэнгын сомо[illegible] [illegible] гүйсэдхэхэ ко[illegible] [illegible] газар дээрэ [illegible]хын, Вознесе[illegible] [illegible]мэгэй hуурин [illegible] хангалга [illegible]рилтэдэ али[illegible] таралданагүй! [illegible]данагүй» бэшэ, [illegible] хүдэлмэридэ, али [illegible] hаад түбэг [illegible] болошонхой. Жэ[illegible] [illegible]урдая: Хөөрхэ [illegible] Д. Санжи[illegible]ев, В. Дрыга[illegible]ов, Н. Балдан[illegible] [illegible] Хөөрхэhөө [illegible] автобусто hуу[illegible] Ушарынь гэхэдэ, [illegible] ажалайшье, [illegible] али олон [illegible] Хэжэнгэ ерэhэн. [illegible] нүхэд нэгэ [illegible] тушаан бо[illegible] бэшэ, харин он[illegible]до ондоо үдэрнүүдтэ харгыда гараhан зон гэжэ мэдүүлэе.

Эдэнэй Хөөрхэhөө Хэжэнгэ буугаад, Улаан-Үдэ ошохо билет абаха гэжэ кассада дүтэлхэдэнь, «билет үгы, дууhаа» гэжэ гү, али «үглөөдэрэйхи, нүгөөдэрэйхи байна» гэхэ мэтэ харюу дуулаhан байнад. Эдэнэр хонон, үнжэн байжа, нүгөө зариманиинь тэрэ «үглөөнэй», «нүгөөдэрэй» билет абажа, аяар үдэшын 6 сагта Хөөрхэеэ бусаха баатай болоhон байна.

Хэжэнгэдэ зарим хүнүүд үхибүү тэбэринхэй аад, яаха аргагүй газардашана. Үнгэрэгшэ хабар нэгэ залуу айлайхи хоёр үхибүүдээ абаад город ошохо гэжэ Хэжэнгэ ерэhэн байгаа. Хабарай хорон хүйтэндэ газаа, хээгүүр дахасалдажа ябаhаар үхибүүниинь хүйтэ абажа үбшэлөөд, больницада орохо баатай болоо hэн. Иигэжэ хахад харгыдаа газардахаhаа, зүдэрхэhээ муу юун байхаб?!

Заха холын нютагай зоной тэла харахагүй, гансал Хэжэнгэ hууринай (түбэй зоной) тала бариhан иимэ зүдээнэ, ургаг ехэтэй маршрут хэн зохёоно гээшэб?! Энэнь саашадаа хэды болотор хүн зониие зобоожо байхаб? Таарамжагүй энэ шиидхэбэридэ үүтэлбэрилхы тушаалтай хэн нэгэн сэхэ зэмэтэй гэжэ олониитэ мэдэжэ байна. Тон ойрын сагта ниитэ зоной хүсэлые хүсэндэнь хүргэхын түлада «Буряад үнэн» газетэ шууд туhалха бээз гэжэ энэ гомдолоо баринабди.

Гадна, Хөөрхэhөө совхозой түб Эдэрмэг ажалаар ошоод, hөөргөө Хэжэнгэ — Хөөрхэ гэhэн маршрудаар ябадаг автобус угтахадашни, байлгангүй хажуугааршни гүйлгэжэ гарашахал даа. Юуб гэхэдэ, Хэжэнгэhээ Шэнэ-Хэжэнгэ ошохо зорилготой хүн зон олоороо hуунхай ябана ха юм. Тиимэhээ баhал тэндээ үлэхэ баатай болодогбди. Тэрэ автобусой баруулжаа Хөөрхэ ошоод бусахада, Шэнэ-Хэжэнгэ ерээшэд хубиингаа хэрэгые бүтээгээд, дахин hуужа Хэжэнгээ бусанал даа. Тиихэдэнь ажалай шухаг хэрэгээр ябаhан хөөрхынхид ябагадана, тулиха, зобохо түйлдаа хүрэнэ.

Эндэ хэн зэмэтэйб, хэды болотор иигэжэ Хөөрхын хүн зониие тамалжа байха юм?! Энээндэ ойрын сагта хэмжээ абаха саг тулаа!

Д. БАЗАРОВ — дайнай ветеран, **Ш. ЦЫБЖИТОВ** — малшан, КПСС-эй гэшүүн, **Е. БАДМАЕВ** — багша, **Д. НАМЖИЛОВ** — отделениие эрхилэгшэ, **А. АЮРОВ** — ВЛКСМ-эй гэшүүн, **Д. ДОРЖОГУТАБАЙ** — КПСС-эй гэшүүн, **Б. ЦЫНГУЕВ** — Хэжэнгын райсоведэй депутат, **Ч. НАМСАРАЕВ** — КПСС-эй гэшүүн, **Д. САНЖИЕВ** — дайнай ветеран, **Н. БАЛДАНОВА** — Дээдэ-Хэжэнгын сомоной Советэй депутат.

Номой тал

БАЙГАЛ ТУХАЙ

Буряадай номой хэблэлдэ гараhан «Байгал далай болон тэрэнэй ажамидарал» гэhэн ном соогоо хизаар ороноо шэнжэлэгшэ, мэдээжэ эрдэмтэ П. С. Стариков Байгал тухай, тэрээн соо ажамидардаг амитад тухай хөөрэнэ. Байгал соохи загаhануудай, Байгалай алдарта хаб загаhанай бэе түхэлынь, абари зангынь эндэ тодорхойлогдоно. Энэ брошюра «Байгалай географическа шэнжэ», «Байгалай ургамалай болон ан амитадай аймаг» гэhэн хоёр бүлэгhөө бүридэнхэй. Ном соо хэрэглэгдэhэн литературын список соо 13 гаршаг тоологдоно. Загаhануудай, уhанай ургамалнуудай, хаб загаhанай фото-зурагууд, зурагууд брошюра соо дурадхагдана.

Байгал тухай үшөө нэгэ ном Эрхүүдэ гараба: «Байкал в вопросах и ответах» гэhэн гаршагтай энэ номые СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, Лимнологическа институдай директор Г. И. Галазий бэшээ.

hүүлэй үедэ Б. Москаленкын «Байкал сегодня и в 2000 году», Л. Россилимо гэгшын «Байкал» гэhэн номууд, рекламна хэдэн альбом хэблэгдээ.

А. АБИДУЕВ.

ТАСС — АПН
ХИЛЫН СААНАhАА

[illegible]Б НАЙРАМДАЛАЙ ЖАГСААЛ ҮРГЭЛЖЭЛhӨӨР

«Дайн да[illegible] тэмсэгты! [illegible] тэмсээгүй hаа, [illegible] бибди?» гэhэн [illegible] транспарант[illegible] найрамдалай жаг[illegible] [illegible]жагсаалшад Холбоо[illegible] [illegible]дай харгынуудаар [illegible]. Газар дэлхэйн [illegible] hанаагаа зо[illegible] зуугаад амери[illegible] болон гадаадын хэ[illegible] оронуудай түлөө[illegible] баатаршалга гар[illegible] [illegible] баруун эрье[illegible] [illegible] хүрэтэр бүхы [illegible] хүндэлэн энэ жаг[illegible] [illegible] 1-дэ Калифорниин Лос-Анджелестэ эхилhэн энэ жагсаал Пенсильваниин промышленна түб болохо Питтсбург хүрөөд ябана. Хойноhь арбан штат үлөө, 4500-haa дээшэ километрэй хүшэр хүндэ зам гаталагдаа. 20 миль — 32 километр үдэртэ ябаха нормотой. Хүн түрэлтэндэ тохёолдоhон ядерна дайнай аюулые үшөө мэдэрээгүй хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлые хүдэлгэхэ hайн hайхан үүргэ дүүргэхын түлада гэрэйнгээ зохид байдал орхижо, элдэб наhатай ба элдэб мэргэжэлтэй 700 гаран хүн энэ «нормые» нарпнаар дүүргэнэ.

Солт-Лейк-Ситидэ дай буруушаалгын олониитын жагсаал үнгэргэжэ, Юта штадайхид тэдэниие амаршалhан байна. Айовын фермернүүд гэр бүлөөроо тэдэниие угтаа. Джерард хотодо. (Огайо штат) тэдэнэрэй хүндэлэлдэ городой бүхы hүмэнүүд бүхы хонхонуудаа hүрөөтэйгөөр хангиргаhан байгаа. Кливлендэ тэдэнэрэй хүндэлэлдэ хэдэн мянган хүн дай буруушаалгын митингдэ суглараа.

Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые туршалгые дары түргэн болюулха гэhэн тэмсэлшэдэй гол эрилтэ Вашингтондо хандуулагданхай. «СССР ядерна туршалгануудые болюулаа, США юундэ болюулнагүйб?» гэhэн үгэнүүдые бэшэhэн тугуудые бүхы орон соогуураа абажа ябанабди,— гэжэ Калифорни штадhаа профсоюзай эдэбхитэн Герда Рейндж «Пиплз Дейли уорлд» гэжэ газетын корреспондентдэ мэдүүлhэн байна. — Совет мораториие дэмжэхын орондо Вашингтон энэ шухала алхамые юрэ хэрэгсээнэгүй. Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряахые уряалжа, совет хүтэлбэрилэгшэ Михаил Горбачевой Холбоото Штадуудта хандахадань, президент Рейган ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгые үргэлжэлүүлхые оролдоно, — гээд Цинциннати хотодо (Огайо штат) ажаhуугша Тед Фишер онсолон тэмдэглэбэ.

Жагсаалда хабаадагшад ноябриин 15-да Вашингтон хүрэхөөр түсэблэнэ. Сагаан байшангай дэргэдэ олониитын жагсаал эмхидхэгдэжэ, буу зэбсэгүүдые бүтээлгые дары түргэн зогсоохо эрилтэ Рейганэй засагаархидта табигдаха байна.

Буряадай уран зохёолшодой шэнэ бүтээлнүүдhээ

Цыдып Цырендоржиев

ПАПАНСАГ

Повестьhоо хэhэгүүд

1. ТАНИЛСАЯЛШИ...

Угаа абьяастай түргэн, эршэ, хүсэ ехэтэй хабар болобо. Үдэр ерэхэ бүри улам шангаар шаража байhан наранай ульгам элшэнүүдтэ туугдан, Үлзытын хүндыhөө эхи абаhан урынууд бурьялан урдажа, тосхонhоо урагшаа хахад модоной газарта жэл бүри тогтодог бишыхан нуурнуудта нэмэри болон ороно. Худан голой тосхонhоо аяар табан модоной зайда урдадаг хаданъ, эдэ нуурхануудъ үнэн дээрээ томо шалбаагууд соо шунгажа, зунай аайма халуун үдэр hэрюусэхэдэ таарамжатай гэжэ Үлзытын үхибүүд тоолодог юм.

Зай. Энээгээр яахамнай гээшэб? Хөөрэлдөөнэйнгөө гол hабагша оложо, үнэн ушараа уянгалан хөөрэхэ сагнай ойртобо хаяа?

Тиихэдэ юундэб даа нэрэгүй байhан Бургаастайн гол үйлсөөр клуб, конторо, фельдшерскэ пунктын хажуугаар баруулжа ябахадатнай, үйлсын хойто хажууда залгалаа ута байшан гэр харагдаха. Шэмээгүйгөөр тайлдаhан хаамжа нээн, ягдайтар баригдаhан хорёо соонь ороходо, байшан гэрэй хойно зуhалангай модон гэрые хосронгдоо хабшаhан хоёр сарай байна. Баруун сарайнь угаа ехэ. Тэндэ ороо hаатнай, түмэр түдэгэ, модо шулуун нюдыетнай гансата татаха. Энэмнай гэрэй эзэн Сэдэндоржын дархаяа хэдэг газарын юм аабза. Харин модон гэрhээ зүүн тээ борсойhон бага сарай соонь гэрэй эзэн эхэнэр Пилмаа абгайн эдеэ хоолоо шанадаг, hү тарагаа бүйлуулдаг газарынь гэжэ гансата ойлгохоор.

Байшанhаа баруун тээ мантан томо суурга хаагаатай амбаар, хойноhь гурбан томо гахайн байра, үшөө саашаа үндэр сагаан мориной обёосоо жажалдаг hарабша, тэрэнэй зүүн тээнь хуушан урса гэрэй модоор баригдаhан малай дал, бүри зүүлжэ хуhамаг, тээлниг, үбhэнэй хорёо гэхэ мэтэ харагдана. Эдээнhээ хойшо хартаабха таридаг газар, ургасатай жэлдэ хорёод бухалай сабшагдадаг гэр шадарай сабшалан хорёолоотой байна.

Нютаг соогоо Дархан Сэдэндоржотон гээд суурхаhан энэ айлтай танилсахадаа, манай хөөрөөнэй гол-геройнуудтай заабол танилсахабди. Тиимэл хаш даа...

Зай. Дархан Сэдэндоржотоной бага хүбүүн Сэрээнин, зээ хүбүүн Сэдэб хоёр хоорондоо гурбан наhанай илгаатай байбашье, энэнь балай ойлгохоор бэшэ, Сэдэбынь аяар гурба ахa хүн аад, туранхай, торшогорхон бэетэй, набтархан хүбүүн. Хилэн хара, угаа хурса нюдэд доронь морхойд гэhэн хамар, нимгэн уралнуудынь бишыхан амыень зохидхоноор зураглан харуулна. Харин Сэрээнининь hая гурбатай болоhон аад, үндэр, тэрээн соогоо багжагар, эдеэшэг бэетэй, үргэн гэгшын нюур дээрэнь хоёр сулсагар хасар, нилээн бэлтэгэр хоёр нюдэн зоной анхарал гансата татаадхидаг.

Саашань гэхэдэ, гэрэй эзэн Дархан Сэдэндоржо баhал нилээн үндэр хүн юм. Зүгөөр дан үндэр байhандаа аягүйрхэhэн юм шэнги дүгдыд гээд ябадаг. Хажуугаарнь модо отолжо байтараа, унгажа ябаhан томо нарhанда дайрагдажа гэмэлтэhэн хүлынь нүгөөдэhөө богони болошоhон байжа, сайшаhан толгойгоо газарта дүтэхэнэ барихые оролдоно гү гээд hанахаар агша. Баhал сайшаhан хирбээ hахалhаа гадна ехэ хурса, залуу нюдэд ходо шахуу энеэбхилэн, энэ дэлхэйе шэртэн ябадаг хадаа, туранхай, гонзойд гэhэн нюурыень ямаршьеб дулаахан амяар гэрэлтүүлхэдэл гэдэг. Пилмаа абгай үбгэнэйнгөө мүртэ толгойгоороо арай шамай хүрэдэг. Зүгөөр сулсагар боти бэень хүдэлхэдөө, хүндэ хүжүүн баймаар ха гээд багсаамжалхаар байбашье, энэ хүгшэнэй бүмбэлзүүр шуран гэзшэнь—гайхахаар юм!

Саашань хөөрэхэдэ, манай туужын гол геройнуудай тоодо заабол орохо ута сагаан hахалтай, өдөгор сэхэ хоёр эбэртэй хүхэ ямаан, пэд хара мингсэй, энэ хабарай эхээр түрэhэн мүнсэгэр сагаахан толгойтой улаан-эрээн туталхан, Улзытэ тосхоной зоной хамтаараа тэжээдэг парпагар томо хара нохой байха. Бусад геройнуудтаа саашадаа та[illegible]

2. ЗОЛЬБО ҮЛЭГШЭН

Май hарын тэн багаар баруун-хойноhоо [illegible] хара hалхин [illegible]

хажа, одоол номгон байдал байгаалиин оршондо тогтобо. Тиихэдэнь ходо хубилжа байдаг хабарай замби тогтонижожо, аятай дулаахан үдэрнүүд ерээд, дэлхэйн шарай гансата хубилшаба. Гансал игаабари, доро газараар hэмээхэн бултайhан нялха ногоон гэнтэ хүсэ орон үндыжэ, Худанай, Үлзытын тала хүхэрбэ, Баян-Хара, Үлзытэ, Үндэр-Сагаан, Хуурайн дабаан, Тураастайн оройгоор харлаhан ой ногоон «түймэртэ» абтаба.

Иимэл урихан, дулаан үдэр Сэдэндоржо Пилмаа хоёр Сэрээнинээ абаад, Үльдэргэдэ байдаг түрэлэйдөө хоёр хоногоор айлшалхаяа ошобо. Нагаса ахай Балдоржотоёо үлөөд, иимэ сагай тохёолдоходо, ходо баярладаг хадаа «намайе абаашабагүй» гэжэ Сэдэб балай голхорбогүй. Юуб гэхэдэ, заримдаа түхэреэн үдэртөө гансаараа байха, үгы hаа, Балдоржо ахайтаяа хуушан «ГАЗ-айнь» кабина соо hуулсажа, Хуурай, hүүжэ, hэгэлзы, Иннокентьевкээр гүйлгэлдэхэдэ hонигүй аал? hонин даа!

Зай. Зургаатай боложо ябаhан Сэдэб тэрэ үдэр гансаараа үлэбэ. Балдоржо ахайнь Хэжэнгэ ошохо байhан тула оройтожо болохоб гэжэ тоолоод, Дулма абгайнгаа ерэхэдэ, тудхуур оложо үгэхэ, hү машинадахадань туhалха даабари үгөөд, наранай нилээн дээрэ гараhан хойно мордобо.

Одоол гансаараа үлэхэлөөрөө, юу хэхээ түрүүшэгээр ойлгожо ядаhан Сэдэб гэр соогуураа урагша-хойшоо алхалан байтараа, баруун сонходоо ошожо, газаашаа шагааба. Тиихэдэнь улаахан наранай элшэнүүдэй үер соо умбан байhан дэлхэй газаашаа гарахыень абьяастайгаар уряалжа, тэрэ яаралтайгаар хубсалба, ябууд дундаа томо зуhэмэг хилээмэ гартаа адхаба. Юундэ тиигэhэнээ тэрэ ойлгобогүй. Яhала садхалан байгаа бшуу. Магад, хүнэй боли гэхэгүй хадань абаа hэн гү? Юрэдөөл, бү мэдэе даа. Иигээд лэ эдир нүхэрнай газаашаа гараба. Хэрэлсы дээрэ, ойр зуура соо тогтон хараашалхадань, балай hонирхомоор юумэн үзэгдэбэгүй.

Тиигэбэ ябашье Сэдэб хэрэлсы дээрэhээ буугаад, малай дал тээшэ ошожо, үндэр харшатай хуhамаг соо хаалгатай байhан хүхэ ямаандаа айлшалба. Тэрэнь буруу харанхай юумэн хуhамагай саада углууда хэбтэhэнээ, Сэдэбэй «Хүхөөдэй!» гэхэдэнь, ехэ томоотойгоор толгойгоо хазайлган хараад, гар соонь аятайгаар анхилhан хилээмэ обёоромсоороо, hард бодон, хүбүүн тээшэ яараба. Теэд эзэниинь барижа ябаhан хилээмээ үгэбэгүй. Тэрэнээ сарайн арадахи хуушан верстак дээрэ табяад, үбhэнэй хорёо руу абиран оромсоороо, эгээл сэбэр, ногоон үбhыень шэлэжэ байгаад, Хүхөөдэйнгөө хорёо руу хаясагааба. Тиихэдэнь, нүгөөдэнь hанаагаа хананги боложо, хангалтай hайхан үбhэ шэмхэлхэ зуураа, хуhамагай үүдэ руу толгойгоо хазайлгаад, хорёогой забhараар Сэдэбэй гараа hарбайхадань, хоншоороороо түлхеэд, түлхеэд абана.

«Ши, Хүхөөдэй, боли. Шамайе гаргаа hаа, hунаалгахаб. Газаагуур гараад, hайнаар ябахагүй, хүршынгөө үбhэнэй хорёо соо оронош, гахайнуудайнь эдеэ хулууржа эдиинэш. Шамайе гаргаад, ходо хараалгажа байхада, hайн гэжэ hанана гүш? Үгы-ы... Ши үбhээ эдеэд эндээ бай, зай гүб даа? Хүхөөдэй, ши бү сухалда. Гаргаа hаамни...— Сэдэб hанаа алдана.— Иигээд лэ бай. Бишни шамдаа амтатай уhа асаржа үгэхэб. hүүлдэ».

Сэдэб томо сарайнгаа араар зүүлээд, галай сарайн саана ороходоо, мантагар шүүрхэ дээрэ тодхогдоhон дүшын хажууда табяатай тэбхээнсэгүүдые хадажа хэhэн машинаа абаба. Тиигээд гэрэйнгээ урда ошожо, тэндэ иишэ тиишэнь татагдаhан харгы дээрэ машинаа табяад, бодолгото болон зогсод гэhэнээ, үбдэг дээрээ hуугаад, машина дээрээ нэдондоной үрмэдүүл таhалжа хуха татан ашаха зуураа, аалиханаар дуугарна. «Яаhан хашартай юм бөө. Баhа ужэнхэй үбhэ ашаже, аяар Хуурай гараха болохомни. Тэрэ хонишод иимэ үбhэ асархадамни [illegible]

даба. Тиигэhээр залхууниинь хүрэжэ эхилбэ ха: машинаяа үнеэхи дүшынгөө хажууда асаржа табяад, гэртээ орохо hанаатай ябатараа, хэрэлсы дороhоо ямаршьеб юрэ бусын, hонин абяануудай дуулдахада, зог татан, ехэл ойлгожо ядаhан хэбэртэй зогсобо.

Сэдэб хэрэлсын хажууда ошомсоороо, тонгойгоод харахалаараал, ехэ залд гэhэн хэбэртэй халба hүрэбэ. Тэрэл зууранъ хэрэлсы дороhоонь аалихан эрхирээн дуулдаад, хүбүүнэй нюргаар хүйтэ даана. Нэгэ бага саашаа болоод, Сэдэб дахинаа хэрэлсы доогуураа шагааба. Тиихэдэл тэндэ юунэй болоhониие тодоор обёорбо.

Харахадань, хэрэлсы доро юундэшьеб хаягдаhан хуушан телогрейкэ дээрэ шара-сагаан зуhэтэй туранхай үлэгшэн Сэдэб руу сухалтайгаар эрхирэн хэбтэбэ. Харин доронь үшөөл нойтон бишыхан хара монсогууд нарииханаар пишаганалдан байба. Байраhаа огто хүдэлхэеэ болёод, Сэдэб адаглажал мэдэбэ. Тиигэhээр байтараа одоол ойлгобо. Тэдэ монсогуудынь нохойн бишыхан гүлгэнүүд байшаба ха юм.

Сэдэб юушьеб hанажархиба ха. hууриhаа hуга харайн бодоод, сарайн арада орхиhон хилээмэеэ абахадаа, хорёогой забhараар тэрээн руу гүйнгяар хаража байhан Хүхөөдэйгөөшье эрхэлүүлхэ сүлөөгүй, hөөргөө харайба. Тиихэдэнь Хүхөөдэйнь дураа гутангаар урда хүлөө үргэн турьяад, саашаа болошобо.

hөөргөө бусаад, Сэдэб хэрэлсыдэ аалиханаар дүтэлбэ. Хэмhээ үлүү дүтэлэмсөөрнь, хэрэлсы дороhоо хоринги эрхирээн дуулдаадхиба. Сэдэб үбдэгэлдин hуугаад, үнеэхи зуhэмэгөө хажуудаа, дүтэ табимсаараа, хэдэн алхам хэн сухариба. Тиигээд үлэгшэниие анхаралтайгаар адаглан, тэсэмгэй хүлеэбэ.

Хараха янзада үлэгшэн үлэн хэбэртэй. Хоншоорынь нэрэ hурагүй hарналзаад, тэрэ аалиханаар үндынэ. Тэрэл зуураа «болгоомжоло» гэhэндэл эрхирээд, аалиханаар урагшаа алхам хэнэ. Тиигээд дахинаа эрхирэн, үшөө бүри дүтэлнэ. Тиигэhээр хилээмэндэнь хүрөөд, урда хоёр хүлөө жиин хэбтэхэ зуураа, Сэдэб руу хулгай нюдөөрөө харасагаан, зуhэмэгыень долёогоод абана. Тиихэдэнь эжэлүүдгүй шулhэниинь гоожоод, Сэдэб руу үшөө дахин эрхирээд, хилээмыень хомхойгоор залгижа, хүбүүн руу сэхэ харан, хоншоороо ута улаан хэлээрээ долёоно. Ойр зуура соо иигэжэ хэбтэhэнээ hөөргөө сухараад, гүлгэнүүдээ иишэ тиишэнь хоншоороороо тараан, hууридаа болгоомжотойгоор хэбтэбэ. Тиихэдэнь табан бишыхан монсогой тэндэнь бии байhаниие Сэдэб хаража үрдибэ.

hанаагаа хананграар сэхэлдеэд, ойр зуура соо духаханаа уршылган зогсоhоноо, Сэдэб галай сарай руу шиидэнгеэр ошобо. Тэндэ ороод гарахадаа, нилээн хуушаржа, үнгэеэ алдаhан миисхэ баринхай, хэрэлсы өөдөө абиран, гэр руугаа яаралтайгаар оробо. Удангүй миисхэ соогоо үсэгэлдэрэй хуушан шүлэ хэнхэй гаража ерээд, хилээмэ табиhан газарhаа тээ саана тэрэнээ болгоомжотойгоор табиба. Тиихэдэнь үлэгшэн шүдэнүүдээ ирзайлган эрхирбэшье, гансата номгороод, толгойгоо үргэн агаар унхидана. Сэдэб халта гэдэргээ болоод, сомсойн hуужа, уралаа жомбойлгон шомшорно. Нохойнь аалиханаар урагшаа мүлхеэд, миисхыень унхидан байhанаа, Сэдэбhээ харасаяа таhалангүй ута ягаан хэлээ унжыса бултайлган, шүлыень хүл-хал байса эдижэ эхилбэ. Миисхыень ялайшатар долёогоод, үлэгшэн баhал сухариба. Сэдэбэй тэрэнээ абаха гэхэдэнь эрхирээд, үндэгэд гэбэ. Тиихэдэнь юумэ ойлгожо ядаhан хэбэртэй зог татаад, Сэдэб гэдэргээ болобо.

«Эхэ! Яhан муухай нохойбши? Шамайе эдээлүүлхэдэ иигэжэ байха. Нагасатанай бусахада мэдэхэш даа. Шамайе эндэhээшни гансата үлдэхэ. Шааригтай эрэхэдэшни эдээлүүлээ юм аабза. «Юундэ гэнтэ манай хэрэлсы доро энэ муухай үлэгшэн түрэхэ болоо юм» гээд шамайе үлдэхэ». Ехэл дураа гутангаар иигэжэ [illegible]

үлдэhэниие гэнтэ ойлгоод, столойнгоо саана hуужа эдеэлхэдээшье, мэнэ hая хараhан юумэеэ ойр зуура соошье мартангүй байhанаа ойлгобо. Тиихэдээ юундэшьеб яараад, эдеэлжэ дүүргэмсээрээ, газаашаа гараха гэбэшье, садхалан бэсыень аятай, зөөлэн мэдэрэл абьяастайгаар бажуун, нюдэнүүдынь эжэлүүдгүй анилдахадал гэбэ. Газаашаа гараха hанаатай байhанаа тэрэ гансата мартаад, шэрээдээ хүрэжэ, бамбагархан пудуушха дээрэ толгойхоноо табимсаараа, зөөлэн бүхэдэ гансата диидэн унташаба...

Тэрэнэй hэрихэдэ, нилээд орой болошоhон байба. Унтари дээрэ уралаа жомбойлгон үндыгөөд, «нагаса эжээ!» гээд ооголходонь, хооhон гэрынь хон-жэн байдалаар угтаба. Тиигэжэ байтараа, гансаараа байhанаа hанаад, дурата дурагүйгөөр бодожо, пеэшэнэй хойнохи адяар дээрэhээ бишыхан миисхэ абажа, хөөрүүлhэн hүмбэй садатараа ууба. Удаань стол дээрэhээ зуhэм хилээмэ абаад, эдижэ байтараа, үнеэхи үлэгшэнөө hанажархиба хэбэртэй: яаралтайгаар хубсалаад, газаашаа гараба. Шагталагдаагүй дэгэлэйнгээ хормойнуудые набтагануулан хэрэлсы дээрэ гарахадань, тугаар hая хэрэлсы доро харлаhан нэгэ монсогоо зуунхай үлэгшэнэй галай сарайн зүүгээр хорон ошохонь харагдаба. Хэрэлсы дээрэhээ гүйжэ буугаад, Сэдэб тэрээн доогуураа хараашалба. Теэд үнеэхи гүлгэдыньшье, хуушан телогрейкэньшье харагдабагүй. Ехэл гайхаhан хэбэртэй иишэ тиишээ харасагаан байтараа, мэнэ hая үлэгшэнэй ошоhон зүг руу гүйбэ. Сарайн зүүгээр гарахадань, үлэгшэниинь харагдабагүй. Тиигээд лэ хорёогой араар, нёдондоной үрмэдүүл соогуур Сэдэб бэдэрбэ. Теэд үлэгшэншье, гүлгэдыньшье олдобогүй. Урагша-хойшоо гүйжэ эсээд, дүшын тодхоотой шүүрхэ дээрэ hуужа амархадаа, гэнтэ бархирха дуранiинь хүрэбэ. Теэд дураа гутангяар толгойгоо hэжэрэн, эжэлүүдгүй унаhан нёлбоhонуудаа аршаад, «байзалши! Заал hаа олохоб даа!» — гэжэ аман соогоо занана.

Теэд хайшан гээд олохо байhанаа ойлгожо ядашаба ха юм. Сэбэрхэн духаханаа уршылган, хамараа ухашалжа hуутараа, «хамараа бү ухашала! Нүхэниинь томо болоод, hоно, батаганаан ходо ородог болошохо»,— гэжэ эжынгээ ходо хэлэдэгые hанаад, гараараа дүшэ тэбэрин, ехэл бодолгото болобо. Удангүй hууриhаа бодоод, ехэл баясаhан, омогорхоhон хэбэртэй, «ура!» хашхаран, гэр руугаа яараба. Ябууд дундаа хэрэлсын хажууда хэбтэhэн тугаарайнгаа миисхэ абана.

hөөргөө гарахадаа, миисхэ соогоо юушьеб хэнхэй хэбэртэй, тэрэнээ болгоомжотойгоор абан, сарайн зүүгээр хойшолоод, хорёогой доро үнеэхиеэ табиба. Тиигээд тойрон хараашалжа байhанаа, «аhаа!» — гэжэ дуугараад, дүшэтэй шүүрхын саана орожо хоогодобо. Тэрэ нилээн удаан хүлеэбэ. Теэд байраhаа хүдэлбэгүй. hууhаар байтараа, наранда шаруулан дуурд гээд абана хэбэртэй. Гэнтэ тэрэ hэр-мэр гэбэ. Харахадань, үнеэхи үлэгшэниинь бии болоод, хорёогой саанаhаа миисхэ унхидан байhанаа, доогуурнь гүлдиран оробо. Тиигээд тойрожо хараашалhанайнгаа hүүлдэ миисхэ соохиень эдибэ.

Нохойн хорёогой саана гараад саашалхыень харамсаараа, Сэдэб хорёогой хажууда гүйжэ ошоод, хойноhоонь анхаралтайгаар адаглаба. Тэрэнь тээ саана ошоод, ехэл садхаланаар hуняан тамшаажа, дороо хэбтэшэбэ. Тиихэдэнь Сэдэб хорёо дээгүүр абиржа гараад, холуур тойрон, хэбтэжэ байhан үлэгшэнэй зүүн хойноhоо маряажа, нёдондо зун нагаса баабайнгаа обоолhон шабааhанай обоохойн саана хоргодобо. Эндээ удаан хэбтэбэгүй. Үлэгшэн hууриhаа бодоод, үбhэнэй хорёогой арада налшыhан томо хобто доогуур гүлдиран орошобо. Нэгэ хэды болоходо, тэндэhээ гараад, хорёо зубшан гүйжэ, харагдахаяа болибо. Тиихэдэнь Сэдэб hууриhаа бодожо, болгоомжотойгоор хараашалаад, хобто тээшээ маряаба. Дүтэлхэдөө, тэрээн соохоо үнеэхи нарихан абьянуудай соностохые дуулажа, hанаагаа хананграар энеэзгээд, сомсойн hууба. Хобто руу шагаахадань, үнеэхи хуушан телогрейкэ дээрэнь табан бишыхан гүлгэн обоорoлдон, бэе бэедээ наалдахадаа, шал hохор юумэнүүдтэй монсогорхон хоншоорнуудаараа телогрейкэ руу хадхан тэршэлнэ. Теэд холошье ошожо биранагүй. Ехээр hонирхоhон Сэдэб юушье харахаа, ойлгохоёо [illegible]

[Үргэлжэлэлынь хожом гараха].

БЕРЛИН. Хэдэн жэлэй үнгэрэхэдэ, ГДР-эй ниислэл түб, Республикын ордон телебашни хоёрой хоорондохи хуби иимэ болохо юм. Мүноо үеын гоё hайхан, түүхэтэ удха шанартай, [illegible] байшангуудай дунда «Маркс-Энгельс—форум» гэhэн нэрэтэй дурасхаалта [illegible] бодхоогдохо, тэрэнэй гол хубинь [illegible] коммунизмын үндэhэ hуури табигшадай дурсхаалта [illegible].

АДН—ТАСС-ай фото.

УЛАСХООРОНДЫН ВЫСТАВКЭ

ТБИЛИСИ. Грузиин ниислэл хотодо «Курортнууд-86» гэhэн уласхоорондын түхэй выставкэ нээгдэбэ.

12 оронhоо ерэhэн зуу гаран фирмэ эндэ курортнуудай, аяншалгын базануудай болон гостиницануудай хэрэгсэлнүүдые харуулна. Медицинскэ болон бальнеологическа түхеэрэлгэнүүд, спорт эрхилхэдэ ба амаралтада хэрэглэгдэхэ эд бараан, элдэб янзын техникэнүүд, курортнууд болон спортивна мүрысөөнүүдтэ хэрэглэгдэхэ онсон түхеэрэлгэнүүд выставкада эхэ hуури эзэлнэ.

Тус выставкые үнгэргэхэ газар Тбилиси дэмы шэлэгдээгүй. Эндэ бүхы янзын амаралтын курортнууд, аргалгын эмнэлгын хэрэгсэл тааралжатай эрхэ байдалтай. Жэл бүри республикын курортнуудта, элүүржүүлгын газарнуудта, амаралтын байшангууд болон аяншалгын базануудта 15 миллион шахуу хүн амардаг юм.

(ТАСС).

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

НЮТАГААРХИНАА ХУЖАРЛУУЛАА

Республикын Уран зураашадай холбооной гэшүүд саг үргэлжэ хүдөө нютагуудта ошоходо, ооһэдынгөө бүтээлнүүдэй выставкэ эмхидхэдэг, гоё һайхан шэнэ зурагуудые бүтээжэ ерэдэг гэшэ.

Мухар-Шэбэрэй районой Шарадай тосхоной соёлой байшан соо Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, уран зураашан Михаил Зиновьевич Оленниковэй бүтээлнүүдэй выставкэ нээгдэжэ, ажалшадые баясуулба. Нютагайнь хүбүүн Оленников һүүлэй хэдэн жэлэй туршада түрэл хизаар орооно, уран гоёор зураглажа, магтаалда хүртэдэг болонхой. Тосхоной соёлой гуламта соо тэрэнэй 115 зураг табигдажа, таряашад, малшадые һонирхуулба. Уран зурагуудайнь дунда «Номин тунгалаг Байгал далай», «БАМ-ай барилгашад», «БАМ-ай харгыгаар», «Сэлэнгын Сэлэнгэ», «Түгнэ — элинсэг, хулинсагуудайм нютаг», «бусад бүтээлнүүд бии. Уран зураашан Оленниковэй эдэ зурагууд республикын ажалшадта мэдээжэ, мүн России Федерациин болон зонын олон тоото выставкэнүүдтэ табигдажа, тэндэхи харагшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн юм.

Уран зураашан М. З. Оленниковой тусхай выставкэ түрэһэн тоонто нютагтань түрүүшынхиеэ нээгдэжэ, районой бүхы нютаг нугануудай малшад, таряашад үзэжэ, һайшаан дурадхагдаба. Энэмнай Михаил Зиновьевичэй гушаад жэлэй зохёохы ажалайнь тоосоон болоно. Уран зураашан нютагаархидтаа ажалшадта 11 бүтээлээ бэлэг болгон барижа, районойнгоо соёлой ажабайдалда түхэй үшөө нэгэ хуудаһа нэмэлсэбэ гэсэ.

Республикын искусствын габьяата ажал ябуулагша М. З. Оленниковэй выставкэ нээгдэхэдэ КПСС-эй райкомой секретарь Л. А. Юдина, «Забайкалец» совхозой директор Ю. И. Кузнецов, совхозой партийна организациин секретарь В. П. Кушнарев, соёлой-спортивна комплексын директор Е. С. Павлуцкая болон бусад байлсажа, уран зураашан бүтээлнүүдэй выставкэ һайшаан хэлэбэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

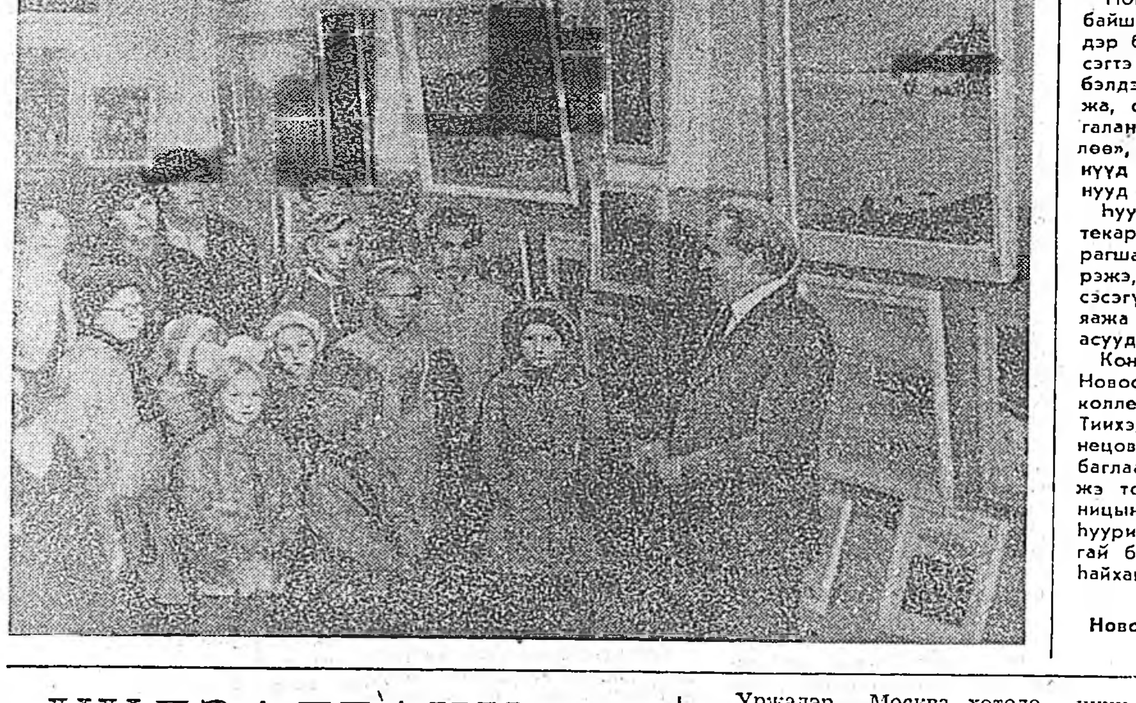

ЗУРАГ ДЭЭРЭ уран зураашан М. З. Оленниковэй выставкэ харахаа ерэһэн һурагшадтай хөөрэлдэжэ байна.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

СЭЛЭНГЫН РАЙОНДО

БЭРХЭ КИНОМЕХАНИК

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой киномеханик Базар Добдонович Шойдонов ажахынгаа полевой стан, фермэ ходо ошожо, кино харуулжа байдаг. Киномеханик Талын-Булагай полевой станда амаралгада сугларагшадта тэрэ хэдэн кино фильмнүүдые харуулан байгаа. Дуршэл ехэтэй, нютаг зондоо хүндэтэй Базар Добдонович колхозой ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Улаан булан түхеэрэлсэхэ, агитбригадын концерт табилсаха, социалис мүрысөөнүүдэй дүнгүүдые тунхаглаха мэтын хэрэгүүдтэ киномеханигай оруулһан хубита ехэ.

С. ДАМДИНОВ.

СЭСЭГҮҮДЭЙ ҺАЙНДЭР

Новоселенгинскын соёлой байшан соо сэсэгүүдэй һайндэр болобо. Эндэ нютагай сэсэгтэ дуратайшуул өөрынгөө бэлдэһэн баглаануудые табижа, олондо һайшаагдаа. «Амгалан огторгой», «Сэлмэг үглөө», «Хүхюун байдал» — иимэнүүд нэрэтэй сэсэгэй баглаанууд нюдэ баясуулба.

Һууринай ахалагша библиотекарь О. С. Ларионова сугларагшадта сэсэгүүд тухай хөөрэжэ, яажа гэрээ, балкеноо сэсэгүүдээр шэмэглэхэб, мүн яажа ургуулхаб гэхэ мэтэ асуудалнуудта харюусаа.

Конкурсын дүн гаргахада, Новоселенгинскын магазинай коллектив түрүү һуури эзэлээ. Тиихэдэ В. Сименян, В. Кузнецова, В. Пашкова гэгшэдэй баглаанууд мүн лэ эрхим гэжэ тоологдоо. Нютагай больницын коллектив хоёрдохи һуури эзэлбэ. И. Разуваевагай бэлдэһэн композици гоё һайхан байһаараа шалгараа.

Г. МИКОЭЛЯН,
Новоселенгинскын Соёлой байшангай директор.

УУЛЗАЛГАНУУД, ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

...Буряадай драматург Дугар Дылгыров, поэт Владимир Липатов гэгшэд Мухар-Шэбэрэй районоор айлшалжа, хүдөө нютагуудай ажалшадтай һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ, уянгата шүлэгүүдтэеэ танилсуулба. Түгнын шулуун нүүрһэнэй уурхайн хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд, залуушуул Х. Намсараевай нэрэмжэтэ Гүрэнэй Буряад драмын академическэ театрай сценэ дээрэ юһэн зүжэг табюулһан авторай «Харюусалгата нюурнууд» гэжэ һүүлшынь хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгы хөөрөөгөөрнь һонирхобо.

Уран зохёолшод Түгнэһөө арбан модоной зайда оршодог «Одон» совхозой таряашад, малшадтай уулзажа, хайшан гээд шүлэг мүндэлнэб, зохёолшын харюусалгата үүргэ юун гээшэб гэһэн хөөрөө эрхилээ. Шүлэгүүдэй хэдэн согсолбориин автор, поэт Владимир Липатов «Родина», «Забайкалец» колхозуудай соёлой байшангуудта сугларагшадай урда уянгата шүлэгүүдээ уншажа, зүрхэ сэдьхэлыень урмашуулаа.

Мухар-Шэбэр тосхоной дунда һургуулида, районой түбэй библиотекэдэ хүндэтэ айлшад хөөрэлдөө үнгэргэжэ, тосхоной интеллигенциин һонирхоһон асуудалнуудта харюу үгөө.

Иимэ уулзалганууд уран зохёолшодтошье, хүдөө ажахын хүдэлмэришэдтэшье аша туһатай байба гээшэ. Уран зохёолшодто шэнэ түсэбүүд, һонин сюжедүүд мүндэлөө. Харин хүдөө нютагаархинда уран һайханай уулзалгын баяртай мэдэрэл түрэнэ.

Д. ГАРМАЕВ.

Мухар-Шэбэрэй район.

ЭЛЬБЭШЭДЭЙ ХУРАЛДААНДА

Уржадэр Москва хотодо М. Горькиин нэрэмжэтэ соёлой ордон соо Москвагай эльбэшэдэй клубай (МКФ) II съезд хүдэлмэриеэ эхилбэ. Тэрэнэй хүдэлмэридэ оронойма зүг бүриин нютагуудһаа ерэһэн эльбэ шэдиин 200 гаран уран бэлигтэн хабаадалсана. Тэдэнэр гурбан үдэрэй туршада байхадаа, дүй дуршэлөө халан абалсаха, эльбэ шэдиин шэнэ номернуудые зохёохо болон бусад асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ, һуралсал гараха байна. Сэсэг, ооһор, багахан бүмбэгэ, саарһан мэтын зүйлнүүдээр эльбэ хэлгын асуудалнуудаар семинарнууд болохо. Тиихэдэ эльбэ шэдиин зүйлөөр уран бэлигтэнэй концерт табигдаха, тусхай кинофильмнүүд харуулагдаха юм.

Москвагай эльбэшэдэй клубай гэшүүндэ кандидат, Буряадай гүрэнэй филармониин артист Чирнин Дабаев тус съездын хүдэлмэридэ хабаадалсажа байна. Москва хото мордохынгоо урда тэрэ ингэжэ хөөрөө һэн:

— Энэ клуб манай орон соо нимэ түрэлэй ори ганса клуб юм. Мэдээжэ эльбэшэн Владимир Руднев тус клубай президиумэй түрүүлэгшээр һунгагданхай. Съезд дээрэ һонин юумэ дуулахаб, шэнэ арга дүрэнүүдтэ һуража абахаб гэжэ найданаб.

Чирнин Агын автономито округой Согто-Хангил нютагта түрэһэн, тэндэхи дунда һургуули дүүргэһэн, һүүлээрнь Зүүн-Сибириин соёлой институтда һураһан намтартай. Нюргаар набтаршаг аад, шэртэһэн бэетэй, галтай хурса нюдэтэй энэ хүбүүе артист болохо гэжэ нютагаархиниинь хэлсэдэг һэн. Тэрэ багсаамжалгань зүб байжа, хүбүүн үнэхөөрөөшье артист болоо. Тиихэ мүртөө хоморой зүйлөөр мэргэжэжэ, мүнөө эгээл түрүүшынгээ, тиимэһээ харюусалга ехэтэй хуралдаанда хабаадахань гэшэ.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВ.

ЭРХИМ АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ

Үнгэрһэн намар, үбэлэй үедэ ниитын мал адуулагшадай дунда дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлэгшэдтэ аяншалгын түлөөһэгүй путевконууд барюулагдаба. Манай республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дундаһаа үндэр бүтээсэтэ ажалаараа суурхаһан түрүүшүүл Эхэ оронойнгоо хото, городуудаар аяншалха юм.

Тэдэнэй дунда Захаамнай районой Енгорбойн совхозой мал адуулагша Х. Б. Цыренов бии. Ажахыдаа механизатор ябаһан Хандажаб Базарович мал адуулагшаар хүдэлжэ эхилхэдээ, жэл бүри эрхим үрэ дүнгүүдые туйлажа, республикын малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгардаг болоо һэн. Мүн Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Петр Дашимолонович Содномов хорёод жэлэй туршада хонин һүрэг олошоруулха гэжэ шармайн оролдожо ябадаг, ажалай баян дуршэлтэй болоһон хонишон юм. Түүхэ, домогоор баян хото городуудтай танилсахаяа ошогшодой дунда Ивалгын районой Ивалгын совхоз-техникумэй һаалишан В. Б. Баяртуева оронхой. Зургаан үхибүүдэй эхэ Валентина Баяртуевна мүнөө сагаан эдеэ дэлгэрүүлдэг түрүүшүүлэй — гурбан мянгатанай клубай гэшүүн боложо суурхаһан байна. Мүн Ербановай нэрэмжэтэ совхоз-техникумэй һаалишан Александра Екимовна Кузьмина үнгэрһэн намар, үбэлэй үедэ үнеэн бүриһөө эхэ һү һаажа, районойнгоо һаалишадай дунда шалгарһан юм.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ шалгарһан манай республикын ажалай 90 түрүүшүүл Эхэ оронойнгоо хото городуудай түүхэ, хүгжэлтэтэй танилсахаяа аян замдаа һаяар мордохо юм. Эдэнэр гурбан бүлэг боложо хубаараад, Москва, Иваново, Прибалтика, Дунда Азиин республиканууд руу аяншалха болоно.

Э. АЮРОВА.

БЭРХЭШ, ВАЛЕНТИН

Һур харбалгаар СССР-эй спортын мастер Валентин Дарханов СССР-эй арадуудай зунай IX спартакиадын чемпион болобо.

Нютагаймнай хүбүүн байгша ондо зүүн Сибириин технологическа институт дүүргэһэн юм. Мүн тиихэдэ РСФСР-эй кубогто хүртэхын түлөө, РСФСР-эй арадуудай спартакиада дээрэ тэрэ ехэ амжалта туйлаа һэн. Харин мүнөө спартакиадын алтан медальтай тоонто нютагаа бусажа ерэбэ.

Бэрхэш даа, Валентин!

Т. БАДМАИН.

ТЕЛЕВИДЕНИ

(Сентябриин 28-һаа октябриин 5 хүрэтэр)

ВОСКРЕСЕНИ, 28
МАШИНА БҮТЭЭГШЫН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.45—Ритмическэ гимнастика. 10.15—В. Камышов фортепиано дээрэ наадаха. 10.25—«Спортлотогой» 39-дэхи тираж. 10.35—«Будильник». 11.05—«Советскэ Союзда алба хэнэб!». 12.05—«Үглөөнэй почто». 12.35—Аяншалагшадай клуб». 13.35—«Хүгжэмтэ киоск». 14.05—Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд. 15.05—Мүнөөдэр—машина бүтээгшэдэй үдэр. 15.20—«Ном уншаха дуратайшуулай анхаралда». 16.05—«Ералаш»—киножурнал. 16.15—Телевизор харагшадай асуудалнуудта харюунууд. 17.10—Циркын артистнуудай концерт. (Хитадай Арадай Республика). 18.30—«Манай гэр». 19.00—Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45—Мультфильмнүүд. 20.20—Кинопанорама. 22.00—Время. 22.35—Баримтата фильм. 23.35—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Зарядкада зогсогты». 9.20—«Еще раз про любовь» — уран һайханай фильм. 10.55—Ород хэлэн. 11.25—Р. Шуман. Симфони. 12.05—Украинын телевидениин программа. [illegible]

ПОНЕДЕЛЬНИК, 29

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Время. 9.50 — «Футболой шэнжэлэл». 10.20 — «Украли зебру» — үхибүүдтэ фильм. 11.30 — «Аллегро» — фильм-балет. 12.10—Баримтата фильм. 12.40—Шэнэ һонин. (12.45 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильм. 16.40—«Вязкын хоровод». Улаан-Үдэ. 17.15—Киноочерк. 17.35—Буряадай АССР-эй соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съездые угтуулан. Москва. 18.25—«Наше призвание»—3 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 19.40 «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 19.55—«Архи уухагүй ябадалые ажабайдалай ёho гурим болгохо». Улаан-Үдэ. 20.25 — «Байгал» —мэдээсэлэй программа. Москва. 20.55 — «Бабий яр. Уроки истории»—баримтата фильм. 22.00—Время. 22.35—«Ендэрэй толи». 23.50—Концерт. 00.15—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35—Байгаали шэнжэлгэ. 3-дахи класс. 9.55—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.05 — «Ород хэлэн». 10.55—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.05—«АБВГДЕ-ка. 11.35. 12.35—Түүхэ 5-дахи класс. 12.05 — «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 13.05 — Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. 13.35 — «Багшада —хүгжэмэй хэшээл». 1-дэхи класс. 14.35 — Шэнэ һонин. 17.15—«Дохёогоо үгыт, горнистнар!» [illegible]

ВТОРНИК, 30

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45—Шатараар дэлхэйн чемпионат. 10.10—«Наше призвание» — уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 15.30—Шэнэ һонин. 15.50—«Хүн ба байгаали». 16.30—«Россияночка» ансамбль дуулаха, хатарха. 16.55—«Үхибүүдтэ, ангуудай гүлгэд тухай». Улаан-Үдэ. 17.30—«Байгалай үмэнэхи газар дээрэ». 18.10—«Байгал»—мэдээсэлэй программа. Москва. 18.30—«Наше призвание»—2-дохи сери. 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». Улаан-Үдэ. 20.00—«Буряадай АССР-эй соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съездые угтуулан». Үзэл сурталай эдэбхитэдтэ журнал. 20.45—Киноочерк. Москва. 20.55 — Гетё. «Фауст» трагедиһээ хэһэг. 1-дэхи хубинь. 22.00—Время». 22.35 — Гете. «Фауст» трагедиһээ хэһэг. 2-дохи хубинь 23.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15, 10.35—Байгаали шэнжэлгэ. 2-дохи класс. 9.55—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.05—13.40—Француз хэлэн. 10.55—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.05—СПТУ-гай һурагшадта. Гоё һайхание ойлгожо һураха. 11.35, 12.40—Түүхэ. 6-дахи класс. 12.05—«Шатарай һургуули». 14.10—Түүхын хэшээлнүүд. 14.55 — Шэнэ һонин. 17.30—Баримтата фильм. 18.10 — Волейболоор дэлхэйн чемпионат. Эрэшүүл. Улаан-Үдэ. 18.30—Соносхолнууд. 18.40 — «Хэзээдэ бэлэн!» гэһэн бүхэсоюзна жагсаалай түгэсхэлэй шатада республикын пионернүүдэй бэлдэлгэ [illegible]

Среда, ОКТЯБРИИН 1.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время». 9.45—«Наше призвание»—2дохи сери. 11.00—«Ан амитадай аймагта». 12.00—Шэнэ һонин (12.05 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ һонин. 15.50—Баримтата фильм. 16.15—Концерт. 16.45—Нюрнбергын хэрэгэй дүүрэһээр 40 жэлдэ, «Предостережение»—баримтата фильм. 17.35—Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ. Улаан-Үдэ. 18.05—«Байгал»—мэдээсэлэй программа. 18.30—Киноочерк. Москва. 18.40—«Наше призвание» — 3-дахи сери. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Теориин асуудалнууд». КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, «Коммунист» журналай ахамад редактор И. Т. Фроловтой хөөрэлдөөн. 20.45—«Телевизор харагшадай анхаралда». 21.15—СССР-эй арадай артист Эмиль Гилельсэй концертнүүдтэ. 22.00 Время. 22.30—«На крутизне» — 3 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 23.35—Баримтата фильм. 23.45 —«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Телефильм. 9.35, 10.35—Обществоведени. 10-дахи класс. 10.05, 11.05—Немец хэлэн. 11.05—СПТУ-гай һурагшадта. Гэр бүлын ажабайдалай ёho заншал. 11.35, 12.35—Н. В. Гоголь. «Тарас Бульба» 12.05 — Баримтата фильм. 13.05—Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. 13.35—Түүхэ. 4-дэхи класс. 14.35—«Суббото—түрэлхидэй үдэр». [illegible]

ЧЕТВЕРГ, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.45—Шатараар дэлхэйн чемпионат. 10.10—«Наше призвание» —3-дахи сери. 11.05—«Аяншалагшадай клуб». 12.05—Шэнэ һонин (12.10 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50—Баримтата фильмүүд. 16.30—«Шатарай һургуули». 17.00—«16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». Улаан-Үдэ. 17.45—«Байгал»—мэдээсэлэй программа. Москва. 18.15—Волейболоор дэлхэйн чемпионат. Эрэшүүл. Футбол. Европын кубогуудта хүртэхын түлөө мүрысөөн. 22.00—Время». 22.35 — Футбол. Европын кубогуудта хүртэхын түлөө мүрысөөн. 23.20—Волейболоор дэлхэйн чемпионат. Эрэшүүл. 23.50—Шатараар дэлхэйн чемпионат. 00.05—«Эрдэм ухаан ба техникэ». 00.15—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Телефильм. 9.35, 10.35 — Байгаали шэнжэлгэ. 4-дэхи класс. 9.55 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.05, 13.40 — Испан хэлэн. 10.55 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.05 — «Поэзи». Я. Смеляков. 11.35, 12.45—Зоологи. 7-дохи класс. 12.00 — XVII зуун жэлэй ородой искусство. 13.10 — «Экран — багшада». Юрэнхы биологи. 10-дахи класс. 14.10 — «Пятнадцатилетний капитан» — уран һайханай фильм. 15.30 — В. Маяковский. «Мое открытие Америки». 16.00 — Шэнэ һонин. 17.45 — «Манай саад». [illegible]

ПЯТНИЦА, 3.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — «Үхибүүдтэ ангуудай гүлгэд тухай». 10.15 — Концерт. 10.55 — Шэнэ һонин. 14.25 — А. Скрябинай прелюдиие Ю. Слесарев гүйсэдхэхэ. 16.20 — Совет хүгжэмэй концерт. 16.35 — «Ород хэлэн». 17.05 — «Сасуутан». 17.15 —Баримтата фильм. Улаан-Үдэ. 17.35 — Шэнэ һонин (буряадаар). 17.45 — Уран зурааша М. Эрдынеевэй түрэһөөр 50 жэлэй ойдо (буряадаар). 18.15 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. Москва. 18.45 — «Хүдэлмэришэдэй суглаан». 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.05 — «Хани харилсаан». 20.35 — «Арбан хоёрдохи дабхар». «Дэлхэй ба залуушуул» дамжуулгын хабсаргалта. 22.00 — «Время». 22.35 — «На крутизне» — Уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 23.50 — Д. Бортнянский. Концертнэ симфони. 00.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Телефильм. 9.35, 10.40 — Түүхэ. 4-дэхи класс. 10.00 — 14.40 — Англи хэлэн. 13.30 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.05—СПТУ-гай һурагшадта. Обществоведени. 11.35, 12.40 — А. С. Пушкин. 12.05 — «Эжын һургуули» 13.10 — Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. 13.40 — М. И. Глинка. Вальс-фантази. 14.10 — Шиний ленинскэ библиотекэ. 15.10 — Мольер. «Мещанин [illegible]

СУББОТО, 4.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — Шатараар дэлхэйн чемпионат. 10.00 — Мультфильмнүүд. 10.30 — Фильм-концерт. 10.55 — «Дохёогоо үгыт, горнистнууд». 11.25 — Д. Кабалевский. «Түрэл дайда тухай». Кантата. 12.00 — Шэнэ һонин. (12.05 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильмүүд. 16.20 — Концерт. 16.35—«Эжын һургуули». 17.10 —Баримтата фильм. 17.30—«Бидэнэртэй хамта, бидэнэр шэнги, бидэнэрһээ үлүүгээр хэ». ГДР-һээ дамжуулга. Улаан-Үдэ. 18.30 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. Москва. 19.00 — «Хэшээлнүүдэй һүүлээр». 19.30—Мультфильм. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00 —Партийна суглаанһаа репортаж». 20.25 — «Халаанай һүүлээр». Концерт. 22.00 — «Время». 22.35 — «На крутизне» — уран һайханай фильм 3-дахи сери. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — Шатараар дэлхэйн чемпионат.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «На крутизне» — уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 11.30 — — баримтата фильм. 11.50 — «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 12.20 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 12.35 — «Ород хэлэн». 1305 — «Багшада — хүгжэмэй хэшээл». 4-дэхи класс. 14.10 — Харагшадай бэшэгүүдтэ харюунууд. 15.05 — Мурманскын телестудиин программа. 16.05 — Шэнэ һонин. 18.30 — Вигандас Тельксисэй дуунууд. Улаан-Үдэ. 19.00—«Горн». 19.30— [illegible]

ВОСКРЕСЕНИ, 5.
БАГШЫН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — Ритмическэ гимнастика. 10.15 — «Пионери». 10.25 — «Спортлотогой» 40-дэхи тираж. 10.35 —«Будильник». 11.05 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 12.0 — «Үглөөнэй почто». 12.35 — «Аяншалагшадай клуб». 13.35 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.05 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 15.05 — Останкинэдэхи концертын студида математикын багша В. С. Шатиловтай уулзалга. 16.35 — Мультфильм. 16.45 — Волейболоор дэлхэйн чемпионат. Эрэшүүл. 17.20 — Баримтата фильм. 17.30 — «Стоптанные туфельки» — уран һайханай фильм. 19.40 — «Хоёр хараа бодол». Юрмалада совет болон американ олониитын түлөөлэгшэдэй уулзалга тухай. 19.25 — Эдита Пьеха дууллаха. 20.25 — «Из жизни Потапова»— уран һайханай фильм. 22.00 — «Время». «Таанад энээниие хэжэ шадахат». 23.20 — ГДР-һээ эстрадна дамжуулга. 00.10 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 11.20 — Л. Бетховеной зохёолнуудаар концерт. 11.40 — «Эжын һургуули». 12.10 — «Ород хэлэн». 12.40 — баримтата фильм. 13.40 — «Ан амитадай аймагта». 14.40 — Петр Шрайер дууллаха (ГДР). 15.00 — «Следствие ведут знатоки» гэһэн циклһээ. «Из жизни фруктов». 1-дэхи, 2-дохи хуби. 17.30—Грузиин композиторнуудай зохёолнуудһаа концерт. 18.10 — Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ. 18.40 [illegible]

МОДО ТАРИЛГЫН ҺАРА

Сентябриин 20-һоо эхилээд, октябриин 20 болотор нютаг, һууринуудые, ариг сэбэр болгон, модо тарилгын тусхай һара соносхогдонхой. Эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, һургуулиин һурагшад модо тарилгые эмхитэйгээр эхилбэ.

Амаралтын үдэрнүүдтэ һургуулиин ба эмхи зургаануудай газаадахи палисаднигууд, гэрэй дэргэдэхи хорёо, хашаануудаа соо хүбхыжэ унаһан намаа галдагдажа, гашуун утаан хаа хаанагүй һанжан уняартана.

Хүшэгөөр, Гаарга курортнууд ариг сэбэр болобо. Тэрэниие шалгаһан комиссиин гэшүүд хэгдэһэн хүдэлмэри сэгнэхэдээ, курортнуудай харгынуудые, заһаха, хажуугаарнь модо тариха дурадхал оруулба.

С. БУДАЕВА.

Хурамхаанай район.

ХЭН, ХААНА ОШОХОБ?

△ Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн велосипедэр урилдаан үргэлжэлүүлэгдэхэ. Мүнөөдэрэй урилдаан Кабанскын район руу ошоһон харгыгаар үдэрэй 4 чаhаа эхилхэ.

△ Дэдэ Онгостой шадар профсоюзно-комсомолой урилдаан үдэрэй 11 чаhаа эхилхэ юм. Мүн эндэ «Локомотив» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө аяншалагшадай дунда мүрысөөн үнгэргэгдэхэ. Мүрысөөн 10 чаhаа захалха.

⊙ Сэрэгэй албанда мордохо залуушуулай дунда түрүүшын спартакиадын мүрысөөнүүд «Спартак» бүлгэмэй стадион дээрэ үнгэргэгдэхэ. Эхин 11 чаhаа. Мүрысөөндэ эрхимлэгшэдтэ ВЛКСМ-эй, ДОСААФ-ай Советскэ райкомуудай шан, бэлэгүүд барюулагдаха юм. Энэл стадион дээрэ республикын Гэгээрэлэй министерствын хүүгэдэй спортивна һургуулинуудай һурагшадай дунда спартакиадын зүйлнүүдээр мүрысөөнүүд үнгэргэгдэхэ.

◡ Ажалай Улаан Тугай ордено авиационно заводой стадион дээрэ заводой дамжуулгын кубогта хүртэхын түлөө футболоор түгэсхэлэй наадануудүнгэргэгдэхэ юм.

△ Нарин сэмбын комбинадай спортын зал соо столой теннисээр Октябрьска районой түрүү һуурида хүртэхын түлөө мүрысөөн үдэшын 6 часhаа эхилхэ болоно.

△ Авиационно заводой «Рассвет» гэжэ Соёлой ордондо мүнөөдэр үглөөнэй 11 чаhаа уран һайханай коллективүүдэй концерт, наадан дэлгэгдэхэ. Мүн энэ ордон соо экскурси эмхидхэгдэхэ юм.

⊙ Вагжановай поселогой Соёлой ордондо Агууехэ Октябриин 69 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уран зурагай конкурс үглөөнэй 10 чаhаа үнгэргэгдэхэ. Тиихэдэ «Уран гартанай», «Пионер» гэһэн клубуд хүдэлмэрөө үргэлжэлүүлхэ байна.

△ Ленинэй орденто мяхаконсервын комбинадай Соёлой ордондо мүнөөдэр үдэрэй хоёр чаhаа спортын мүрысөөнүүд, уран зурагай конкурс үнгэргэгдэхэ.

△ Аяншалга болон экскурсиин талаар Улаан-Үдын бюрогой хүдэлмэрилэгшэд республикын ниислэл хото соо аяншалга, экскурси эмхидхэхэ. Хотын түүхэтэ газарнуудтай, мүн этнографическа, байгаалиин музейнүүдтэй Петровск-Забайкальск хотоһоо ерэһэн бүлэг аяншалагшад танилсаха юм. Ивалгын 38-дахи СПТУ-гай, багшанарай институдай багшанар, студентнэр Бабушкин хото, хүүгэдэй «Луч» гэжэ клубай, 22-дохи дунда һургуулиин һурагшад гүннүүдэй түүхэтэ һууринине харагшад ошохо юм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо. «Мүнөөдэр — Машина бүтээгшын үдэр» — материалнуудай суглуулбари. Республикын районуудай ажахын гүрэндэ ороохо таряа худалдалгын ябаса тухай мэдээн. СССР-эй оборонын министрэй приказ.

Хоёрдохи хуудаһанда. Профсоюзай ажабайдал: тоосоон ба һунгалта. «Эмхитэй эхин» — А. Гармаевай статья. Хүн ба тэрэнэй ажал хэрэгүүд. «Өөрынгөө шада- [illegible]

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-26, советского строительства и быта—2-60-21, 2-57-63, культуры и школ—2-69-58, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95. Собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, г. Закаменск—34-33, п. Кырен—91-7-18, г. Северобайкальск—35-73, п. Хоринск—55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-03645. Заказ № 224. Индекс 04609